

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ

ΓΥΝΑΙΚΕΣ ΚΑΙ ΦΥΛΑ: ΑΝΘΡΩΠΟΛΟΓΙΚΕΣ ΚΑΙ
ΙΣΤΟΡΙΚΕΣ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΕΙΣ

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΑΙΓΑΙΟΥ
ΣΧΟΛΗ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ
ΤΜΗΜΑ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΑΝΘΡΩΠΟΛΟΓΙΑΣ ΚΑΙ ΙΣΤΟΡΙΑΣ

Π ε ρ ι ε χ ό μ ε ν α

A. Οι Γυναικείες Σπουδές και Σπουδές Φύλου στο Τμήμα Κοινωνικής Ανθρωπολογίας και Ιστορίας

1. Γυναικείες Σπουδές και Σπουδές Φύλου
2. Αντικείμενο και Στόχοι του ΠΜΣ «Γυναίκες και Φύλα: Ανθρωπολογικές και Ιστορικές Προσεγγίσεις»
3. Προτεινόμενη βιβλιογραφία

B. Το ΠΜΣ «Γυναίκες και Φύλα: Ανθρωπολογικές και Ιστορικές Προσεγγίσεις» στο Τμήμα Κοινωνικής Ανθρωπολογίας και Ιστορίας

1. Οι Σπουδές Φύλου στο Τμήμα Κοινωνικής Ανθρωπολογίας και Ιστορίας
2. Διδακτικό Προσωπικό
3. Γραμματειακή Υποστήριξη

Γ. Το Πρόγραμμα Σπουδών

1. Οργάνωση του Προγράμματος Μεταπτυχιακών Σπουδών
2. Εσωτερικός κανονισμός λειτουργίας
3. Μαθήματα

Δ. Λοιπές Δραστηριότητες

1. Διαλέξεις και συναντήσεις εργασίας
2. Συνέδρια
3. Ερευνητικές μελέτες

Οι εικόνες προέρχονται από τον συλλογικό τόμο *Women Artists in the 20th and 21st Century*, 2001 Taschen Γερμανία

Την επιμέλεια έκδοσης του Οδηγού Σπουδών είχαν οι Βασιλική Μουτάφη και Βενετία Καντσά Μυτιλήνη, Μάιος 2007

Γραμματεία ΠΜΣ «Γυναίκες και Φύλα: Ανθρωπολογικές και Ιστορικές Προσεγγίσεις» Τμήμα Κοινωνικής Ανθρωπολογίας και Ιστορίας · Κτίριο Μπίνειο, Φάωνος και Χαριλάου Τρικούπη · 81 100 Μυτιλήνη · Λέσβος · Τηλ. 2251 0 36342 · Φαξ 2251 0 36349· Ηλεκτρονικό ταχυδρομείο gender@sa.aegean.gr· Ηλεκτρονική διεύθυνση www.aegean.gr/gender-postgraduate και www.aegean.gr/social-anthropology/

**A. Οι Γυναικείες Σπουδές
και Σπουδές Φύλου
στο Τμήμα Κοινωνικής Ανθρωπολογίας
και Ιστορίας**

1. Γυναικείες Σπουδές και Μελέτες για το Φύλο

Η μελέτη του φύλου απασχόλησε συστηματικά την ανθρωπολογία και την ιστορία ήδη από τις αρχές της δεκαετίας του 1970. Την εποχή εκείνη φεμινίστριες ερευνήτριες, με βάση την διαπίστωση ότι η μελέτη των κοινωνιών του ανθρώπου αναφερόταν κυρίως στους άνδρες, έθεσαν ως στόχο την ορατότητα των γυναικών στα εθνογραφικά και ιστορικά κείμενα. Ο στόχος αυτός οδήγησε στη συλλογή περισσότερων πληροφοριών για τις γυναίκες, στην εθνογραφική επιτόπια έρευνα και την επαναπροσέγγιση των ιστορικών πηγών. Επιπλέον θεωρήθηκε ότι το νέο αυτό πεδίο μελέτης έπρεπε να διερευνηθεί από γυναίκες ερευνήτριες, οι οποίες εξαιτίας της ίδιας τους της θέσης ως γυναίκες ήταν πιο ευαισθητοποιημένες και ως εκ τούτου αρμοδιότερες να «δουν» τις ομόφυλές τους στην επιτόπια έρευνα και τις πηγές. Η μεθοδολογική αυτή επιλογή υπήρξε απόρροια της θεωρητικής θέσης που επικράτησε στη νέα ανθρωπολογία και ιστορία των γυναικών. Σύμφωνα με τη θεώρηση αυτή, οι «γυναίκες» αποτελούν μια οικουμενική κατηγορία της οποίας η ιεραρχική σχέση με την εξίσου οικουμενική κατηγορία «άνδρες» πρέπει να μελετηθεί. Η κοινωνική θέση των γυναικών μελετήθηκε από διαφορετικές τάσεις που υπήρχαν στο εσωτερικό της ανθρωπολογίας και ιστορίας των γυναικών, με αναφορά σε ευρύτερα κυρίαρχα, την εποχή εκείνη, θεωρητικά ρεύματα –όπως ο μαρξισμός και ο δομισμός- με τα οποία συνδέονταν οι εκπρόσωποι των διαφορετικών τάσεων.

Σήμερα ασκείται κριτική σε αυτή την «ανθρωπολογία και ιστορία των γυναικών» ότι επικεντρώθηκε μόνο σε «γυναίκες». Ωστόσο, πέρα από το γεγονός ότι αυτή η επικέντρωση ήταν η λογική συνέπεια του αποκλεισμού των γυναικών από την επιστήμη, η «νέα ανθρωπολογία» και η «νέα ιστορία» έθεσαν ήδη από τότε ευρύτερα θεωρητικά και μεθοδολογικά ζητήματα, τα οποία διατυπώθηκαν με μεγαλύτερη σαφήνεια αργότερα –κατά τη διάρκεια της δεκαετίας του 1980- και απασχολούν μέχρι σήμερα τις κοινωνικές επιστήμες. Οι ερευνήτριες της ανθρωπολογίας και ιστορίας των γυναικών αποκαλύπτοντας τον έμφυλο, ανδροκεντρικό χαρακτήρα των εθνογραφιών και των ιστοριογραφιών έδειξαν ότι τα εθνογραφικά και ιστορικά «δεδομένα» διαμορφώνονται από τις θεωρητικές επιλογές – συνειδητές και ασύνειδες- της/ου ερευνήτριας/ή. Με άλλα λόγια, αμφισβήτησαν τη θετικιστική θέση σύμφωνα με την οποία υπάρχει μια «ουδέτερη», «αντικειμενική», «έγκυρη» επιστημονική γνώση και έθεσαν το επιστημολογικό ζήτημα της κοινωνικής παραγωγής της γνώσης. Η αμφισβήτηση αυτή προήλθε και από τη ρητά εκφρασμένη πολιτική εμπλοκή των ερευνητριών στο φεμινιστικό κίνημα και την αναγνώριση του πολιτικού κινήτρου πίσω από τις μελέτες τους. Επιπλέον, η αμφισβήτηση της «φυσικότητας» της κατηγορίας «γυναίκα» και γενικότερα η ανάλυση των έμφυλων σχέσεων ως κοινωνικών οδήγησαν σε πολλές περιπτώσεις σε έναν επαναπροσδιορισμό βασικών εννοιολογικών εργαλείων της ανθρωπολογίας και της ιστορίας.

Ρητές ή λανθάνουσες οι (προ)οπτικές αυτές της ανθρωπολογίας και της ιστορίας των γυναικών θα γίνουν αντικείμενο παραπέρα επεξεργασίας από την ανθρωπολογία και την

ιστορία του φύλου που θα διαδεχτεί την ανθρωπολογία και ιστορία των γυναικών από την δεκαετία του 1980 και μετά. Η μετάβαση αυτή συνδέεται με την εμφάνιση ευρύτερων θεωρητικών ρευμάτων, όπως η θεωρία της κοινωνικής κατασκευής και ο μεταδομισμός, αλλά και μετατοπίσεων που συμβαίνουν στο εσωτερικό του φεμινιστικού κινήματος. Ενώ η ανθρωπολογία και ιστορία των γυναικών έδινε έμφαση στην οικουμενικότητα των κατηγοριών «άνδρας» - «γυναίκα», η ανθρωπολογία και ιστορία του φύλου προχώρησε στην αποδόμηση των κατηγοριών αυτών θεωρώντας ότι το νόημά τους διαφοροποιείται ανάλογα με την κοινωνία και την ιστορική περίοδο. Έτσι, οι έμφυλες κατηγορίες αποδομήθηκαν και επιχειρήθηκε η μελέτη της συγκρότησής τους σε συγκεκριμένα πολιτισμικά και ιστορικά συμφραζόμενα και με αναφορά σε άλλες παραμέτρους, όπως εκείνες της εθνότητας, της κοινωνικής τάξης και της σεξουαλικότητας. Με άλλα λόγια, η έμφαση μετατοπίστηκε από την έμφυλη διαφορά στις διαφορές στο εσωτερικό των κατηγοριών άνδρας-γυναίκα. Σε επίπεδο μεθοδολογίας έρευνας αυτό είχε ως συνέπεια την αμφισβήτηση των «γυναικών» ως προνομιακών ερευνητριών του φύλου. Στα πλαίσια αυτή της στροφής εμφανίστηκαν μελέτες για τον ανδρισμό και κυρίως για ανδρικές κοινωνικότητες ή και θεσμούς των οποίων ο έμφυλος χαρακτήρας είχε μέχρι τότε αγνοηθεί. Το κυριότερο δε είναι ότι στα πλαίσια της διερεύνησης της διαπλοκής του φύλου με άλλες κοινωνικές σχέσεις το φύλο μελετήθηκε ως πρωταρχικός τρόπος νοηματοδότησης, και συνακόλουθης σύστασης, εδραίωσης και νομιμοποίησης ευρύτερων κοινωνικών σχέσεων. Το αποτέλεσμα είναι ότι το φύλο δεν αποτελεί πλέον διακριτό κλάδο της ανθρωπολογίας και της ιστορίας, αλλά μια κατηγορία ανάλυσης, χρήσιμη σε διαφορετικά επιστημονικά πεδία.

Η μελέτη του φύλου στην ελληνική κοινωνία ακολούθησε μια αντίστοιχη πορεία, παρουσιάζει όμως και εθνικές ιδιομορφίες οι οποίες σχετίζονται με την ιδιαίτερη συγκρότηση της κοινωνικής ανθρωπολογίας και της κοινωνικής ιστορίας καθώς και των πολιτικών κινήματων του φύλου και της σεξουαλικότητας στην Ελλάδα. Η ανάπτυξη της μελέτης του φύλου παρουσιάζει διαφορές στις δύο επιστήμες. Στην ανθρωπολογία η μελέτη του φύλου κατέχει κεντρική θέση, αφού όπως έχει διαπιστωθεί στην μεσογειακή Ευρώπη οι πολιτισμικές έννοιες του φύλου και της σεξουαλικότητας είναι πολυλειτουργικές και αποτελούν τις οργανωτικές αρχές και άλλων τομέων της κοινωνικής ζωής. Ήδη από τη δεκαετία του 1950 οι πρώτες εθνογραφικές μονογραφίες περιέχουν εκτεταμένη αναφορά στις ιθαγενείς πολιτισμικές αντιλήψεις για το φύλο. Από τη δεκαετία του 1970 εμφανίζονται μελέτες οι οποίες διερευνούν τη «θέση» και τη «δύναμη» των γυναικών. Παρόλο που οι μελέτες αυτές θεωρείται ότι ανήκουν στην ανθρωπολογία των γυναικών, εντούτοις αρκετές από αυτές διεκδικούν την οπτική τους επιχειρών να ενσωματώσουν τη μελέτη των γυναικών στη μελέτη της ελληνικής κοινωνίας δίνοντας έμφαση στη μεταφορική λειτουργία του φύλου πάνω σε άλλες κατηγορίες. Στις μελέτες αυτές αρχίζει ένας διάλογος, ο οποίος συνεχίζεται μέχρι σήμερα σχετικά με την συμπληρωματικότητα ή την ανισότητα των φύλων. Ο διάλογος αυτός θέτει και διερευνά το ζήτημα των σχέσεων εξουσίας στην ελληνική κοινωνία. Η διεύρυνση αυτής της οπτικής θα

ολοκληρωθεί με τη στροφή σε μια ανθρωπολογία του φύλου η οποία σηματοδοτείται και από την εμφάνιση ανθρωπολογικών μελετών για τον ανδρισμό.

Αρκετές από τις νεότερες κυρίως μελέτες για το φύλο και τη σεξουαλικότητα αφορούν την αστική Ελλάδα και κυρίως την Αθήνα, τη Θεσσαλονίκη και τον Πειραιά. Οι μελέτες αυτές συνδέονται με την εμφάνιση της αστικής ανθρωπολογίας στην Ελλάδα και συνομιλούν με τις πιο σύγχρονες ανθρωπολογικές προβληματικές στην Ευρώπη και την Αμερική. Στην ιστορία, παρόλη την εμφάνιση σημαντικών μελετών στην ιστορία των γυναικών από φεμινίστριες ερευνήτριες από τα μέσα της δεκαετίας του 1980 περίπου, η μελέτη του φύλου παρέμεινε στο περιθώριο της ακαδημαϊκής κοινότητας των Ελλήνων ιστορικών. Ένας από τους κυριότερους λόγους αυτής της ελλιπούς θεσμικής κατοχύρωσης είναι η καθυστερημένη εμφάνιση της κοινωνικής ιστορίας στην Ελλάδα και η ταύτισή της μέχρι σχετικά πρόσφατα με την οικονομική ιστορία.

2. Αντικείμενο και Στόχοι του ΠΜΣ «Γυναίκες και Φύλο: Ανθρωπολογικές και Ιστορικές Προσεγγίσεις»

Το Τμήμα Κοινωνικής Ανθρωπολογίας και Ιστορίας οργανώνει και λειτουργεί από τον Ιανουάριο του 2003 το νέο Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών «Γυναίκες και Φύλο: Ανθρωπολογικές και Ιστορικές Προσεγγίσεις», το οποίο είναι ενταγμένο στην Ειδική Υπηρεσία Διαχείρισης ΕΠΕΑΕΚ στην κατηγορία πράξεων «Μεταπτυχιακά Προγράμματα Σπουδών σε Θέματα Φύλου και Ισότητας» και συγχρηματοδοτείται από το Υπουργείο Εθνικής Παιδείας & Θρησκευμάτων και το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο (ΕΚΤ).

Το ΠΜΣ περιλαμβάνει τα κυριότερα θεωρητικά και μεθοδολογικά ζητήματα που θέτουν οι μελέτες για τις γυναίκες και το φύλο στην ανθρωπολογία και την ιστορία και ασχολείται με τη διερεύνηση του φύλου ως αναλυτικού εργαλείου για την πληρέστερη κατανόηση ζητημάτων που σχετίζονται με την πολιτική, την εκπαίδευση, την οικονομία, την υγεία, την γλώσσα και την τέχνη. Στόχος του είναι η υψηλού επιπέδου εκπαίδευση επιστημόνων και ερευνητριών/ών στις γυναικείες σπουδές και τις μελέτες για το φύλο, έτσι ώστε να μπορέσουν να ανταποκριθούν στις ανάγκες των σημερινών πολυπολιτισμικών κοινωνιών και να συμβάλουν στην προώθηση της αρχής της ισότητας στη βάση της ετερότητας σε όλους τους τομείς. Πρόκειται για ένα διεπιστημονικό πρόγραμμα, το οποίο συνθέτει την κοινωνική ανθρωπολογία με την ιστορία και εξετάζει τη διαπλοκή τους με άλλες επιστημονικές περιοχές και γνωστικά αντικείμενα.

Ένα επιπλέον καινοτόμο του στοιχείο του προγράμματος συνιστούν οι θεωρητικές και μεθοδολογικές προσεγγίσεις που συνδυάζουν τις γνώσεις από μη δυτικές κοινωνίες και πολιτισμούς σε θέματα φύλου, με τον αντίστοιχο διάλογο που διεξάγεται στη χώρα μας γύρω από τα ίδια θέματα. Συνεπώς, τα στοιχεία που συνθέτουν τη φυσιογνωμία του ΠΜΣ είναι η διεπιστημονική προσέγγιση την οποία εφαρμόζει, ο εξ ορισμού διαπολιτισμικός του

προσανατολισμός, καθώς και η έμφαση στις ποιοτικές κυρίως μεθόδους έρευνας και ιδιαίτερα στην εθνογραφική προσέγγιση.

Ειδικότερα το ΠΜΣ σκοπεύει:

- Να εισάγει τις/τους φοιτήτριες/ές στους κυριότερους σύγχρονους προβληματισμούς για το φύλο στους χώρους διαφορετικών επιστημονικών κλάδων και πεδίων.
- Να συμβάλει στην κατανόηση του έμφυλου χαρακτήρα των κοινωνικών σχέσεων και ιδεολογιών σε τομείς όπως η πολιτική, η εκπαίδευση, η οικονομία, η υγεία, η γλώσσα και η τέχνη.
- Να παρέχει υψηλού επιπέδου εκπαίδευση σε κοινωνικά ευαίσθητους τομείς όπου διαμορφώνονται οι πολιτικές της ισότητας και του φύλου.
- Να συνδέσει τις παρεχόμενες γνώσεις με τις διεθνείς εξελίξεις στις σχετικές επιστήμες, ερευνητικές κατευθύνσεις και ειδικότητες.

3. Προτεινόμενη Βιβλιογραφία

Η προτεινόμενη βιβλιογραφία εισάγει τις/ους φοιτήτριες/ές σε ορισμένους από τους κυριότερους σύγχρονους προβληματισμούς για το φύλο στον χώρο της κοινωνικής ανθρωπολογίας και της ιστορίας.

Αβδελά, Ε. και Α. Ψαρά (επιμ.) 1997 *Σιωπηρές Ιστορίες. Γυναίκες και Φύλο στην Ιστορική Αφήγηση*, Εκδ. Αλεξάνδρεια, Αθήνα.

Αβδελά, Ε. και Α. Ψαρρά 1985 *Ο Φεμινισμός στην Ελλάδα του Μεσοπολέμου*, Εκδ. Γνώση, Αθήνα.

Abu-Lughod, L. 1986 *Veiled Sentiments: Honor and Poetry in a Bedouin Society*, University of California Press, Μπέρκλεϋ.

Αγγελίδη, Α., Ε. Μαχαίρα και Κ. Κυριακός, 2005 *Γραφές για τον Κινηματογράφο, Διεπιστημονικές προσεγγίσεις*, Εκδ. Νεφέλη, Αθήνα.

Αθανασίου, Α. 2006 *Φεμινιστική θεωρία και πολιτισμική κριτική*, Εκδ. Νήσος, Αθήνα.

Βαρίκα, Ε. 1987 *Η Εξέγερση των Κυριών. Η Γένεση μιας Φεμινιστικής Συνείδησης στην Ελλάδα, 1833-1907*, Εκδ. Κατάρτι, Αθήνα.

Βαρίκα, Ε. 2000 *Με διαφορετικό πρόσωπο: Φύλο, Διαφορά και Οικουμενικότητα*, Εκδ. Γνώση, Αθήνα.

Bell, D. και G. Valentine (επιμ.) 1995 *Mapping Desire. Geographies of Sexualities*. Routledge, Λονδίνο & Νέα Υόρκη.

Bell, D., P. Caplan και W. J. Karim 1993 *Gendered Fields: Women, Men and Ethnography*, Routledge, Λονδίνο.

Bleier, R. 1984 *Science and Gender: A Critique of Biology and its Theories in Women*. Pergamon Press, Νέα Υόρκη.

- Broude, N. και Mary G. (επιμ.) 1992 *Expanding Discourse. Feminism and Art History*, Westview Press.
- Butler, J. 1991 *Gender Trouble: Feminism and the Subversion of Identity*, Routledge, Λονδίνο & Νέα Υόρκη.
- Butler, J. and J. W. Scott 1992 *Feminists Theorize the Political* Routledge, Νέα Υόρκη.
- Caplan, P. (επιμ.) 1987 *The Cultural Construction of Sexuality*, Tavistock Publications, Λονδίνο.
- Γιαννακόπουλος, Κ. 2006 *Σεξουαλικότητα. Θεωρίες και Πολιτικές της Ανθρωπολογίας*, Εκδ. Αλεξάνδρεια, Αθήνα.
- Coates, J. 1993 *Women, Men, and Language* (2nd edition), Longman, Λονδίνο.
- Collier, J. και S. Yanagisako, 1987 *Gender and Kinship: Essays Toward a Unified Analysis*. Stanford University Press, Στάντφορντ.
- Cott, N. 1987 *The Grounding of Modern Feminism*, Yale University Press, New Haven.
- Cowan, J. 1988 *Η Πολιτική του Σώματος: Χορός και Κοινωνικότητα στη Βόρεια Ελλάδα*, Εκδ. Αλεξάνδρεια, Αθήνα.
- Di Leonardo, M. (επιμ.) 1991 *Gender at the Crossroads of Knowledge: Feminist Anthropology in the Postmodern Era*, University of California Press, Μπέρκλεϋ.
- Donald, J. και A. Rattansi (επιμ.) 1992 *Race, Culture and Difference*. Sage/The Open University, Λονδίνο.
- Dubisch, J. (επιμ.) 1986 *Gender and Power in Rural Greece* Princeton University Press, Πρίνστον.
- Ginsberg, F. και R. Rapp 1995 *Conceiving the New World Order*, University of California Press, Μπέρκλεϋ.
- Ιγγλέση, Χ. 2002 *Ο Αναστοχασμός στη Φεμινιστική Έρευνα*, Εκδ. Οδυσσέας, Αθήνα.
- Jackson, S. και S. Scott 1996 *Feminism and Sexuality. A Reader*, Edinburgh University Press, Εδιμβούργο.
- Jordanova, L. 1989 *Sexual Visions: Images of Gender in Science and Medicine Between the Eighteenth and Twentieth Centuries*, Routledge, Λονδίνο.
- Καντσά, Β., Β. Μουτάφη και Ε. Παπαταξιάρχης 2008 (υπό έκδοση) *Το φύλο, βιβλιογραφικές επισκοπήσεις*, Εκδ. Αλεξάνδρεια, Αθήνα.
- Καντσά, Β., Β. Μουτάφη και Ε. Παπαταξιάρχης 2008 (υπό έκδοση) *Το φύλο, τόπος συνάντησης των κοινωνικών επιστημών*, Εκδ. Αλεξάνδρεια, Αθήνα.
- Laqueur, T. 1990 *Making Sex. Body and Gender from the Greeks to Freud*, Harvard University Press, Καίμπριτζ.
- Loizos, P. και E. Papataxiarchis 1991 *Contested Identities: Gender and Kinship in Modern Greece*, Princeton University Press, Πρίνστον.
- MacCormack, C. και M. Strathern (επιμ.) 1980 *Nature, Culture and Gender*, Cambridge University Press, Καίμπριτζ.

- Martin, E. 1987 *The Woman in the Body: A Cultural Analysis of Reproduction*, Beacon Press, Βοστώνη.
- Μπακαλάκη, Α. (επιμ.) 1994. *Ανθρωπολογία, Γυναίκες και Φύλο*, Εκδ. Αλεξάνδρεια: Αθήνα.
- Moore, H. 1988 *Feminism and Anthropology*, Polity Press, Κάιμπριτζ.
- Mosse, G. 1985 *Nationalism and Sexuality*, Howard Ferting, Λονδίνο.
- Nicholson, L. (επιμ.) 1997 *The Second Wave. A Reader in Feminist Theory*, Routledge, Νέα Υόρκη.
- Offen, K. 2000 *European Feminisms, 1750-1950: A Political History*, Stanford University Press, Στάνφορντ.
- Ortner, S. και H. Whitehead (επιμ.) 1981 *Sexual Meanings: The Cultural Construction of Gender and Sexuality*, Cambridge University Press, Κάιμπριτζ.
- Παντελίδου-Μαλούτα, Μ. 2002 *Το φύλο της δημοκρατίας: Ιδιότητα του πολίτη και έμφυλα υποκείμενα*, Εκδ. Σαββάλας, Αθήνα.
- Παπαταξιάρχης, Ε. και Θ. Παραδέλλης (επιμ.) 1992 *Ταυτότητες και Φύλο στη Σύγχρονη Ελλάδα: Ανθρωπολογικές Θεωρήσεις*, Εκδ. Αλεξάνδρεια, Αθήνα.
- Παυλίδου, Θ.-Σ. (επιμ.) 2002 *Γλώσσα – γένος – φύλο*, Εκδ. Παρατηρητής, Θεσσαλονίκη.
- Pollock, G. 1999 *Vision and Difference, Femininity, Feminism and the Histories of Art*, Λονδίνο.
- Σκουτέρη-Διδασκάλου, Ε. 1991 *Ανθρωπολογικά για το Γυναικείο Ζήτημα*. Εκδ. Πολίτης, Αθήνα.
- Thornham, S. 1999 *Feminist Film Theory – A Reader*, Edinburg University Press, Εδιμβούργο.
- Walker S. και L. Barton (επιμ.) 1983 *Gender, Class and Education*, The Falmer Press, Λονδίνο
- Φουρναράκη, Ε. 1987 *Εκπαίδευση και αγωγή των κοριτσιών. Ελληνικοί προβληματισμοί (1830-1910)*. Ένα ανθολόγιο, Ιστορικό Αρχείο Ελληνικής Νεολαίας – Γενική Γραμματεία Νέας Γενιάς, Αθήνα.

**B. Το ΠΜΣ «Γυναίκες και Φύλα: Ανθρωπολογικές
και Ιστορικές Προσεγγίσεις»
στο Τμήμα Κοινωνικής Ανθρωπολογίας
και Ιστορίας**

1. Οι Σπουδές Φύλου στο Τμήμα Κοινωνικής Ανθρωπολογίας και Ιστορίας

Το Τμήμα Κοινωνικής Ανθρωπολογίας και Ιστορίας ιδρύθηκε ταυτόχρονα με το Πανεπιστήμιο Αιγαίου το 1984. Σήμερα, συναπαρτίζεται μαζί με το Τμήμα Γεωγραφίας, το Τμήμα Κοινωνιολογίας και το Τμήμα Πολιτισμικής Τεχνολογίας και Επικοινωνίας τη Σχολή Κοινωνικών Επιστημών του Πανεπιστημίου Αιγαίου. Το Τμήμα Κοινωνικής Ανθρωπολογίας και Ιστορίας άρχισε να λειτουργεί, σε μεταπτυχιακό επίπεδο σπουδών, το ακαδημαϊκό έτος 1987-88 και σε προπτυχιακό επίπεδο το 1988-89. Από το 2001-2002 λειτουργεί Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών (ΠΜΣ) με τίτλο «Κοινωνική και Ιστορική Ανθρωπολογία» το οποίο απονέμει πτυχίο μεταπτυχιακής εξειδίκευσης (Masters Degree). Το μεταπτυχιακό πρόγραμμα είναι διετούς φοιτήσεως και δέχεται πτυχιούχους διαφόρων ειδικοτήτων. Από το ακαδημαϊκό έτος 2003-2004 λειτουργεί το νέο πρόγραμμα μεταπτυχιακών σπουδών μονοετούς φοιτήσεως με τίτλο «Γυναίκες και Φύλα: Ανθρωπολογικές και Ιστορικές Προσεγγίσεις». Το Τμήμα δέχεται επίσης υποψήφιους διδάκτορες μετά από σχετική διαδικασία που ορίζει ο Κανονισμός Μεταπτυχιακών Σπουδών του Τμήματος. Σήμερα οι προπτυχιακές/οί φοιτήτριες/ές του Τμήματος ανέρχονται σε 520, οι μεταπτυχιακές/οί σε 60 και οι εγγεγραμμένοι υποψήφιοι διδάκτορες σε 17.

Από την αρχή της λειτουργίας του Τμήματος η μελέτη της κοινωνικής συγκρότησης του φύλου είχε ιδιαίτερη σημασία, τόσο σε προπτυχιακό όσο και σε μεταπτυχιακό επίπεδο, γεγονός που αποδεικνύεται από τα ερευνητικά ενδιαφέροντα των διδασκόντων και από τους τίτλους των προσφερόμενων μαθημάτων στον Οδηγό Σπουδών του Τμήματος. Ενδεικτικά αναφέρουμε ότι σε προπτυχιακό επίπεδο προσφέρονται μαθήματα όπως Ανθρωπολογία των Φύλων, Ανθρωπολογία της Συγγένειας, Ανθρωπολογία της Αναπαραγωγής, Ιστορία της Οικογένειας και του Γάμου, Κοινωνική Δημογραφία. Σε μεταπτυχιακό επίπεδο σπουδών προσφέρονταν ήδη από τα πρώτα χρόνια λειτουργίας του Τμήματος τα μαθήματα Ανθρωπολογίας της Συγγένειας και του Φύλου και Η Οικογένεια στην Ευρωπαϊκή Ιστοριογραφία. Η έναρξη λειτουργίας του ΠΜΣ «Γυναίκες και Φύλα: Ανθρωπολογικές και Ιστορικές Προσεγγίσεις» στο Τμήμα Κοινωνικής Ανθρωπολογίας και Ιστορίας του Πανεπιστημίου Αιγαίου στηρίχτηκε στην επιστημονική επάρκεια και την πολυετή πείρα του Τμήματος στη διδασκαλία μαθημάτων σε θέματα φύλου σε προπτυχιακό και μεταπτυχιακό επίπεδο.

Στο Τμήμα λειτουργούν επίσης τρία θεσμοθετημένα εργαστήρια τα οποία υποστηρίζουν ενεργά τις διδακτικές και ερευνητικές δραστηριότητες του ΠΜΣ. Πρόκειται για το Εργαστήριο Εθνογραφίας, το Εργαστήριο Ιστορίας και το Εργαστήριο Οικογένειας και Συγγένειας. Λειτουργεί επίσης από το 1992 εργαστήριο ηλεκτρονικών υπολογιστών με 17 θέσεις εργασίας για τις ανάγκες των προπτυχιακών και μεταπτυχιακών φοιτητών. Περισσότερες πληροφορίες για τα Εργαστήρια διατίθενται στον δικτυακό τόπο www.aegean.gr/social-antropology&history/.

Η συλλογή της Βιβλιοθήκης του Πανεπιστημίου Αιγαίου, η οποία ιδρύθηκε το 1984 και έχει κεντρική έδρα τη Μυτιλήνη, υποστηρίζει με επάρκεια το διδακτικό και ερευνητικό έργο του ΠΜΣ. Στο Παράρτημα Βιβλιοθήκης Μυτιλήνης βρίσκεται η πλουσιότερη συλλογή βιβλίων και περιοδικών στον τομέα Κοινωνικής Ανθρωπολογίας στην Ελλάδα. Γίνεται συστηματική ενημέρωσή της, πράγμα που επιτρέπει την ανελλιπή παρακολούθηση των ανθρωπολογικών εξελίξεων στον διεθνή χώρο, ενώ η συλλογή βιβλίων και περιοδικών στον τομέα της Ιστορίας έχει ενισχυθεί σημαντικά. Παράλληλα, στο Εργαστήριο Ιστορίας διατηρείται μεγάλη συλλογή από εφημερίδες και περιοδικά του 19^{ου} και 20^{ου} αιώνα η οποία εμπλουτίζεται συνεχώς. Στα πλαίσια λειτουργίας του ΠΜΣ έχει εμπλουτιστεί η συλλογή στο Παράρτημα Βιβλιοθήκης Μυτιλήνης με περίπου 250 νέους τίτλους βιβλίων που αναφέρονται σε θέματα φύλου στο χώρο της ανθρωπολογίας, της ιστορίας, της πολιτικής, της εκπαίδευσης, της οικονομίας, της υγείας, της γλώσσας και της τέχνης.

2. Διδάσκοντες

Στο ΠΜΣ διδάσκουν μέλη ΔΕΠ του Τμήματος, μέλη ΔΕΠ άλλων Τμημάτων και ειδικοί επιστήμονες.

Αβδελά Έφη, Καθηγήτρια, Τμήμα Ιστορίας & Αρχαιολογίας, Παν/μιο Κρήτης,

Αγγελίδη Αντουανέττα, Σκηνοθέτης, Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας

Αθανασίου Αθηνά, Επίκουρη Καθηγήτρια, Τμήμα Κοινωνικής Ανθρωπολογίας, Πάντειο Παν/μιο

Ανδρούσου Αλεξάνδρα, Επίκουρη Καθηγήτρια, Τμήμα Εκπαίδευσης και Αγωγής στην Προσχολική Ηλικία, Παν/μιο Αθηνών

Ασκούνη Νέλλη, Επίκουρη Καθηγήτρια, Τμήμα Εκπαίδευσης και Αγωγής στην Προσχολική Ηλικία, Παν/μιο Αθηνών

Βαλάκας Κώστας, Αναπληρωτής Καθηγητής, Τμήμα Θεατρικών Σπουδών, Πανεπιστήμιο Πατρών

Βιδάλη Άννα, Επίκουρη Καθηγήτρια, Παιδαγωγικό Τμήμα Προσχολικής Εκπαίδευσης, Παν/μιο Θεσσαλίας

Γκουγκουλή Κλειώ, Διδάσκουσα Σχολής Ανθρωπιστικών Επιστημών, Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο

Γιαννακόπουλος Κωνσταντίνος, Επίκουρος Καθηγητής Κοινωνικής Ανθρωπολογίας, Πανεπιστήμιο Αιγαίου

Γιαννιτσιώτης Ιωάννης, Λέκτορας Ιστορίας, Πανεπιστήμιο Αιγαίου

Εξερτζόγλου Χάρης, Αναπληρωτής Καθηγητής Ιστορίας, Πανεπιστήμιο Αιγαίου

Ιακωβίδου Όλγα, Καθηγήτρια, Γεωπονική Σχολή, Α.Π.Θ.

Κακαβούλια Μαρία, Επίκουρη Καθηγήτρια, Τμήμα Επικοινωνίας Μέσων και Πολιτισμού, Πάντειο Παν/μιο

Καλπουρτζή Εύα, Αναπληρώτρια Καθηγήτρια, Τμήμα Κοινωνικής Ανθρωπολογίας, Πάντειο
Παν/μιο

Κανάκης Κωνσταντίνος, Επίκουρος Καθηγητής Κοινωνιογλωσσολογίας, Πανεπιστήμιο
Αιγαίου

Καντσά Βενετία, Επίκουρη Καθηγήτρια Κοινωνικής Ανθρωπολογίας, Πανεπιστήμιο Αιγαίου

Καρακατσάνη Δέσποινα, Επίκουρη Καθηγήτρια, Τμήμα Κοινωνικής και Εκπαιδευτικής
Πολιτικής, Παν/μιο Πελοποννήσου

Μουτάφη Βασιλική, Αναπληρώτρια Καθηγήτρια Κοινωνικής Ανθρωπολογίας, Πανεπιστήμιο
Αιγαίου

Μπακαλάκη Αλεξάνδρα, Επίκουρη Καθηγήτρια Κοινωνικής Ανθρωπολογίας, Α.Π.Θ.

Μπέλλας-Χατζηγεώργης Χριστόδουλος-Σπυρίδων, Επίκουρος Καθηγητής Οικονομικής
Επιστήμης, Πανεπιστήμιο Αιγαίου

Πανόπουλος Πάνος, Επίκουρος Καθηγητής Κοινωνικής Ανθρωπολογίας, Πανεπιστήμιο
Αιγαίου

Παπαγαρουφάλη Ελένη, Αναπληρώτρια Καθηγήτρια Κοινωνικής Ανθρωπολογίας, Πάντειο
Πανεπιστήμιο

Παπαγεωργίου Παναγιώτα, Αναπληρώτρια Καθηγήτρια, Τμήμα Κοινωνιολογίας, Παν/μιο
Κρήτης

Παπαθανασίου Μαρία, Διδάσκουσα Ιστορίας, Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο

Παπαμαστοράκης Τίτος, Αναπληρωτής Καθηγητής Ιστορίας Τέχνης, Πανεπιστήμιο Αιγαίου

Παπαταξιάρχης Ευθύμιος, Καθηγητής Κοινωνικής Ανθρωπολογίας, Πανεπιστήμιο Αιγαίου

Παραδέλλης Θεόδωρος, Επίκουρος Καθηγητής Κοινωνικής Ανθρωπολογίας, Πανεπιστήμιο
Αιγαίου

Πετρίδου Έλια, Λέκτορας Κοινωνικής Ανθρωπολογίας, Πανεπιστήμιο Αιγαίου

Πετρονώτη Μαρίνα, Ερευνήτρια Εθνικού Κέντρου Κοινωνικών Ερευνών

Πλεξουσάκη Ευφροσύνη, Επίκουρη Καθηγήτρια Κοινωνικής Ανθρωπολογίας, Πανεπιστήμιο
Αιγαίου

Ρεντετζή Μαρία, Επίκουρη Καθηγήτρια, Σχολή Εφαρμοσμένων Μαθηματικών και Φυσικών
Επιστημών, Εθνικό Μετσόβιο Πολυτεχνείο

Σκαναβή Κωνσταντίνα, Καθηγήτρια, Τμήμα Περιβάλλοντος, Παν/μιο Αιγαίου,

Σταματογιαννοπούλου Μαρία, Επίκουρη Καθηγήτρια Ιστορίας, Πανεπιστήμιο Αιγαίου

Στρατηγάκη Μαρία, Επίκουρη Καθηγήτρια, Τμήμα Κοινωνικής Πολιτικής, Πάντειο Παν/μιο

Τοπάλη Πηνελόπη, Διδάσκουσα Κοινωνικής Ανθρωπολογίας, Πανεπιστήμιο Αιγαίου

Τράκα Ντιάνα, Αναπληρώτρια Καθηγήτρια Κοινωνικής Ανθρωπολογίας, Πανεπιστήμιο
Αιγαίου

Φουρναράκη Ελένη, Επίκουρη Καθηγήτρια Ιστορίας, Πανεπιστήμιο Κρήτης

Χαντζαρούλα Ποθητή, Λέκτορας Ιστορίας, Πανεπιστήμιο Αιγαίου

Χρυσανθοπούλου Βασιλική, Ερευνήτρια Ακαδημίας Αθηνών

Χρονάκη Ζώγια, Βοηθός, Τμήμα Νομικής, Α.Π.Θ.

Στη Συντονιστική Επιτροπή (Σ.Ε.) του ΠΜΣ μετέχουν οι:

Τράκα Ντιάνα (Διευθύντρια του ΠΜΣ)

Μουτάφη, Βασιλική (Επιστημονική Υπεύθυνη του ΠΜΣ)

Εξερτζόγλου Χάρης

Καντσά, Βενετία

Παπαταξιάρχης, Ευθύμιος

3. Γραμματειακή Υποστήριξη

Καραβία, Πηγή

ΠΜΣ «Γυναίκες και Φύλα: Ανθρωπολογικές και Ιστορικές Προσεγγίσεις» Φάωνος και
Χαριλάου Τρικούπη, 81 100 Μυτιλήνη, Λέσβος

Τηλ. 2251 0 36342

Φαξ 2251 0 36349

Ηλεκτρονικό ταχυδρομείο: gender@sa.aegean.gr

Ηλεκτρονικές διευθύνσεις: www.aegean.gr/gender-postgraduate και
www.aegean.gr/social-anthropology/

Γ. Το Πρόγραμμα Σπουδών

1. Οργάνωση του Προγράμματος

Στο ΠΜΣ γίνονται δεκτοί για την απόκτηση του Μεταπτυχιακού Διπλώματος Ειδίκευσης (ΜΔΕ) κάτοχοι πτυχίου Τμημάτων ΑΕΙ όλων των κατευθύνσεων της ημεδαπής ή αντίστοιχων ΑΕΙ της αλλοδαπής, αναγνωρισμένων Δ.Ο.Α.Τ.Α.Π. (πρώην ΔΙΚΑΤΣΑ), και πτυχιούχοι, ΤΕΙ, σύμφωνα με τις προϋποθέσεις του αριθμ. 16 του ν.2327/95. Μετά τη δημοσίευση της σχετικής προκήρυξης στον ημερήσιο τύπο, και όπως αυτή ορίζει, οι υποψήφιοι/οι υποβάλλουν στο Τμήμα αίτηση συμμετοχής στις εξετάσεις εισαγωγής και βιογραφικό σημείωμα. Οι υποψήφιοι/οι διαγωνίζονται στην αγγλική γλώσσα και συμμετέχουν σε προφορική συνέντευξη. Ο αριθμός των εισακτέων κατ' έτος ορίζεται από τη Γ.Σ.Ε.Σ. του Τμήματος Κοινωνικής Ανθρωπολογίας και Ιστορίας και δεν υπερβαίνει τους είκοσι (20). Κάθε χρόνο δίνονται 3 υποτροφίες κατά το εαρινό εξάμηνο. Η αξιολόγηση βασίζεται σε αντικειμενικά κριτήρια που σχετίζονται με τη σειρά επιτυχίας των φοιτητριών/ών κατά την εισαγωγή τους στο ΠΜΣ καθώς και με τον βαθμό επίδοσής τους στα μαθήματα του 1^{ου} εξαμήνου. Η ελάχιστη προϋπόθεση για να πάρει κανείς υποτροφία είναι να έχει εξασφαλίσει βαθμολογία, κατά μέσο όρο, από 7 και άνω.

Για το Μεταπτυχιακό Δίπλωμα Ειδίκευσης (ΜΔΕ) απαιτείται η επιτυχής ολοκλήρωση των υποχρεώσεων των φοιτητριών/ών κατά τη διάρκεια δύο (2) διδακτικών εξαμήνων, και ακολούθως η εκπόνηση Μεταπτυχιακής Εργασίας Ειδίκευσης, η οποία πρέπει να ολοκληρωθεί σε διάστημα ενός εξαμήνου. Για την απόκτηση Μεταπτυχιακού Διπλώματος Ειδίκευσης (ΜΔΕ) απαιτούνται τριάντα τρεις (33) διδακτικές μονάδες από σπονδυλωτά μαθήματα που προσφέρονται στο ΠΜΣ. Κάθε μάθημα αντιστοιχεί σε τρεις (3) διδακτικές μονάδες και σε τρεις (3) ώρες διδασκαλίας την εβδομάδα. Από τα δώδεκα (12) προσφερόμενα σπονδυλωτά μαθήματα των δύο εξαμήνων τα επτά (7) είναι υποχρεωτικά κορμού και τα υπόλοιπα πέντε (5) κατ' επιλογήν υποχρεωτικά, από τα οποία η/ο φοιτητήτρια/ής οφείλει να επιλέξει το ένα (1). Οι βασικές μέθοδοι διδασκαλίας του ΠΜΣ είναι α) διαλέξεις, εισηγήσεις και ομάδες εργασίας (workshops) από μέλη ΔΕΠ του Τμήματος, προσκεκλημένους καθηγητές και ειδικούς επιστήμονες, β) προφορικές παρουσιάσεις εργασιών που διεξάγονται κατά τη διάρκεια του εξαμήνου από τις/ους μεταπτυχιακές/ούς φοιτήτριες/ές με στόχο την ανάπτυξη της αυτενέργειας, γ) εκπόνηση ερευνητικών εργασιών. Οι φοιτήτριες/ές αξιολογούνται στη βάση της προφορικής συμμετοχής και των γραπτών εργασιών που εκπονούν σε κάθε μάθημα. Η επιτυχής παρακολούθηση των μαθημάτων είναι απαραίτητη προϋπόθεση για την εκπόνηση, στο τρίτο εξάμηνο, της Μεταπτυχιακής Εργασίας Ειδίκευσης. Η εκπόνηση της Μεταπτυχιακής Εργασίας Ειδίκευσης αντιστοιχεί σε εννέα (9) διδακτικές μονάδες και το θέμα της ορίζεται ύστερα από συνεννόηση με τους διδάσκοντες στο τέλος του δευτέρου εξαμήνου. Η διπλωματική εργασία κυμαίνεται από 12.000 ως 15.000 λέξεις και ολοκληρώνεται σε διάστημα όχι μεγαλύτερο του ενός εξαμήνου. Στην περίπτωση που για σοβαρούς λόγους η/ο φοιτητήτρια/ής αδυνατεί να καταθέσει εμπρόθεσμα την διπλωματική του εργασία μπορεί σε

συνεννόηση με την/τον επιβλέπουσα/οντα, και αφού ενημερωθεί σχετικά η Γραμματεία, να πάρει παράταση, η οποία δεν μπορεί να υπερβαίνει το ένα εξάμηνο.

2. Εσωτερικός Κανονισμός Λειτουργίας

ΑΡΘΡΟ 1. ΟΡΓΑΝΑ ΤΟΥ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ

Το Πρόγραμμα διοικείται από τη Γενική Συνέλευση Ειδικής Σύθεσης (Γ.Σ.Ε.Σ.) του Τμήματος. Η Γ.Σ.Ε.Σ. αποτελεί το αρμόδιο όργανο για θέματα εποπτείας, σχεδιασμού και αξιολόγησης μεταπτυχιακών σπουδών εν γένει και κατά συνέπεια εκφράζει την πολιτική του Τμήματος σχετικά με το Μεταπτυχιακό Πρόγραμμα. Την Γ.Σ.Ε.Σ. απαρτίζουν ο Πρόεδρος του Τμήματος, τα μέλη ΔΕΠ και δύο εκπρόσωποι των μεταπτυχιακών φοιτητριών/ών.

Με απόφαση της Γ.Σ.Ε.Σ. ορίζεται Συντονιστική Επιτροπή (Σ.Ε.) που είναι αρμόδια για την παρακολούθηση και συντονισμό της Λειτουργίας του Προγράμματος. Η Σ.Ε. απαρτίζεται από πέντε μέλη ΔΕΠ του Τμήματος που έχουν αναλάβει έργο στα πλαίσια του ΠΜΣ. Η Σ.Ε. είναι επίσης αρμόδια για τον καθορισμό των ειδικότερων υποχρεώσεων των μεταπτυχιακών φοιτητριών/ών που παρακολουθούν το Πρόγραμμα.

Με απόφαση της Γ.Σ.Ε.Σ. επίσης, μέλος ΔΕΠ ορίζεται Επιστημονικός Υπεύθυνος του Προγράμματος με έργο την διεκπεραίωση των διοικητικών υποθέσεων και την προώθηση της αποτελεσματικής εφαρμογής του ΠΜΣ. Επιπλέον, από την Γ.Σ.Ε.Σ. ορίζεται Διευθυντής του Προγράμματος μέλος ΔΕΠ στη βαθμίδα του Καθηγητή ή Αναπληρωτή Καθηγητή, ο οποίος έχει την εποπτεία του ακαδημαϊκού σκέλους του Προγράμματος.

Την οργάνωση και την εν γένει λειτουργία του ΠΜΣ εποπτεύει η Σύγκλητος Ειδικής Σύθεσης του Πανεπιστημίου Αιγαίου, αρμόδια για κάθε θέμα διοικητικού ή οργανωτικού χαρακτήρα που σχετίζεται με τις μεταπτυχιακές σπουδές.

ΑΡΘΡΟ 2. ΓΕΝΙΚΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ

Το Μεταπτυχιακό Πρόγραμμα Σπουδών «Γυναίκες και Φύλο: Ανθρωπολογικές και Ιστορικές Προσεγγίσεις» εγκρίθηκε το 2002 στα πλαίσια του ΕΠΕΑΕΚ ΙΙ, του Μέτρου 4.2 «Προγράμματα υποστήριξης των γυναικών στις προπτυχιακές και μεταπτυχιακές σπουδές. Προγράμματα σπουδών και ερευνητικά προγράμματα για τις γυναίκες» και της Κατηγορίας Πράξεων 4.2.1.α. «Μεταπτυχιακά Προγράμματα Σπουδών σε θέματα φύλου και ισότητας». Το ΠΜΣ άρχισε να λειτουργεί το 2003, είναι μονοετές και μονομηματικό.

ΑΡΘΡΟ 3. ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΟ-ΣΚΟΠΟΣ

Σκοπός του Προγράμματος είναι η εκπαίδευση επιστημόνων και ερευνητών που εξειδικεύονται στις Γυναικείες Σπουδές και στις μελέτες για το φύλο. Το Πρόγραμμα είναι διεπιστημονικό και συνθέτει την Κοινωνική Ανθρωπολογία με την Ιστορία και τη διαπλοκή τους με συναφείς επιστήμες—Οικονομία, Πολιτική, Εκπαίδευση, Κοινωνιολογία, Υγεία και Τέχνη. Ένα

επιπλέον καινοτόμο στοιχείο του Προγράμματος συνιστούν οι θεωρητικές και μεθοδολογικές προσεγγίσεις που συνδυάζουν τις γνώσεις από μη δυτικές κοινωνίες και πολιτισμούς σε θέματα φύλου, με τον ανάλογο διάλογο που διεξάγεται στη χώρα μας γύρω από τα ίδια θέματα. Επίσης, δίνει ιδιαίτερη έμφαση στις ποιοτικές μεθόδους έρευνας καθώς και στην εθνογραφική προσέγγιση.

Ειδικότερα το Πρόγραμμα σκοπεύει:

- Να εισάγει τις/τους φοιτήτριες/ές στους κυριότερους σύγχρονους προβληματισμούς για το φύλο στους χώρους διαφορετικών επιστημονικών κλάδων και πεδίων.
- Να συμβάλει στην κατανόηση του έμφυλου χαρακτήρα των κοινωνικών σχέσεων και δεολογιών σε τομείς όπως η εκπαίδευση, η απασχόληση, η κοινωνική πολιτική, η υγεία και η τέχνη.
- Να παρέχει υψηλού επιπέδου εκπαίδευση στους κοινωνικά ευαίσθητους τομείς όπου διαμορφώνονται οι πολιτικές της ισότητας και του φύλου.
- Να συνδέσει τις παρεχόμενες γνώσεις με τις διεθνείς εξελίξεις στις σχετικές επιστήμες, ερευνητικές κατευθύνσεις και ειδικότητες.

Η διαπλοκή διαφορετικών επιστημονικών κλάδων και πεδίων με άξονα το φύλο προσδίδει στο ΠΜΣ «Γυναίκες και Φύλα: Ανθρωπολογικές και Ιστορικές Προσεγγίσεις» ένα μοναδικό πλεονέκτημα και το καθιστά ελκυστικό για φορείς, οργανισμούς αλλά και μεμονωμένα άτομα (π.χ. Γραμματεία Ισότητας, ΚΕΘΙ) που προωθούν την ισότητα των φύλων σε πολλούς τομείς της ανθρώπινης δραστηριότητας και κυρίως στον τομέα της κοινωνικής πολιτικής.

ΑΡΘΡΟ 4. ΑΠΟΝΕΜΟΜΕΝΟΣ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΟΣ ΤΙΤΛΟΣ

Το ΠΜΣ «Γυναίκες και Φύλα: Ανθρωπολογικές και Ιστορικές Προσεγγίσεις» απονέμει Μεταπτυχιακό Δίπλωμα Ειδίκευσης (Master's).

ΑΡΘΡΟ 5. ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΕΙΔΙΚΕΥΣΗΣ

Το Τμήμα Κοινωνικής Ανθρωπολογίας και Ιστορίας ξεκίνησε την λειτουργία Μεταπτυχιακού Προγράμματος Ειδίκευσης «Γυναίκες και Φύλα: Ανθρωπολογικές και Ιστορικές Προσεγγίσεις» μονοετούς διάρκειας από το ακαδημαϊκό έτος 2003-2004.

5.1. ΑΡΙΘΜΟΣ ΕΙΣΑΚΤΕΩΝ

Ο αριθμός εισακτέων κατ' έτος για το ΠΜΣ ορίζεται από τη Γ.Σ.Ε.Σ. του Τμήματος και δεν υπερβαίνει τους είκοσι (20).

5.2. ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ ΥΠΟΒΟΛΗΣ ΑΙΤΗΣΕΩΝ ΥΠΟΨΗΦΙΩΝ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΩΝ ΦΟΙΤΗΤΩΝ

Η πρόσκληση ενδιαφέροντος για την υποβολή υποψηφιοτήτων στο ΠΜΣ δημοσιεύεται στον ημερήσιο τύπο τον Μάιο και περιέχει όλες τις πληροφορίες για τον τρόπο υποβολής των

αιτήσεων, τα απαραίτητα προσόντα, τα απαιτούμενα δικαιολογητικά και τα κριτήρια επιλογής. Η προθεσμία υποβολής αιτήσεων ορίζεται από την Γ.Σ.Ε.Σ. Οι αιτήσεις είναι έγκυρες αν υποβληθούν στη Γραμματεία του Προγράμματος ή ταχυδρομηθούν εντός της παραπάνω προθεσμίας. Η διαδικασία επιλογής των υποψηφίων ολοκληρώνεται στις αρχές Ιουλίου.

5.3. ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ ΕΠΙΛΟΓΗΣ ΥΠΟΨΗΦΙΩΝ ΓΙΑ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΟ ΔΙΠΛΩΜΑ ΕΙΔΙΚΕΥΣΗΣ

Τα απαραίτητα δικαιολογητικά για τη συμμετοχή στη διαδικασία επιλογής είναι:

- Αίτηση
- Πτυχίο Ανώτατης Σχολής (στην περίπτωση που ο τίτλος έχει αποκτηθεί στην αλλοδαπή πρέπει να συνοδεύεται από πιστοποιητικό ισοτιμίας του ΔΙΚΑΤΣΑ).
- Αναλυτική βαθμολογία
- Υπόμνημα που να αναφέρονται τα ερευνητικά ενδιαφέροντα του υποψηφίου
- καθώς και οι λόγοι για τους οποίους επιθυμεί να συνεχίσει τις σπουδές του σε μεταπτυχιακό επίπεδο (1000 – 2000 λέξεις).
- Βιογραφικό σημείωμα
- Δύο (2) συστατικές επιστολές
- Διπλώματα ξένων γλωσσών (αν υπάρχουν)

Στο ΠΜΣ για την απόκτηση Μεταπτυχιακού Διπλώματος Ειδίκευσης γίνονται δεκτοί υποψήφιοι οι οποίοι θα πρέπει:

- να είναι πτυχιούχοι Α.Ε.Ι της ημεδαπής ή αντιστοίχων τμημάτων της αλλοδαπής καθώς και πτυχιούχοι Τμημάτων Τ.Ε.Ι., σύμφωνα με τις προϋποθέσεις του άρθρου 5 παρ. 12γ του Ν.2916/2001 (ΦΕΚ 114 τ.Α΄).
- να επιτύχουν σε γραπτές εξετάσεις που πιστοποιούν τη γνωστική επάρκεια στην αγγλική γλώσσα.
- να επιτύχουν σε προφορική συνέντευξη.

Η αξιολόγηση των υποψηφίων, οι οποίοι μέσα στις προβλεπόμενες προθεσμίες έχουν προσκομίσει όλα τα απαιτούμενα δικαιολογητικά, πραγματοποιείται σε τρεις φάσεις:

1. Η πρώτη φάση αφορά τον έλεγχο των τυπικών προσόντων των υποψηφίων. Απαραίτητη προϋπόθεση μετάβασης στην επόμενη φάση είναι η κατάθεση όλων των απαιτούμενων δικαιολογητικών.
2. Στη δεύτερη φάση αξιολόγησης συμμετέχουν όσοι κρίθηκαν επιτυγχόντες της πρώτης φάσης και περιλαμβάνει τη διαδικασία των γραπτών εξετάσεων στην ξένη γλώσσα.
3. Η τρίτη φάση αφορά την προσωπική συνέντευξη στην οποία προσέρχονται όλοι οι υποψήφιοι που επέτυχαν στη δεύτερη φάση και πραγματοποιείται

στην έδρα του Τμήματος Κοινωνικής Ανθρωπολογίας και Ιστορίας μετά την γραπτή εξέταση στην ξένη γλώσσα.

Για τον καθορισμό της σειράς επιτυχίας λαμβάνονται υπόψη με συντελεστές βαρύτητας που καθορίζει και μπορεί να αναπροσαρμόζει η Γ.Σ.Ε.Σ.:

- Η επίδοση στην προφορική συνέντευξη
- Η επίδοση στις γραπτές εξετάσεις γλώσσας
- Ο βαθμός του πτυχίου
- Ο βαθμός σε μαθήματα που ανήκουν σε συναφή γνωστικά αντικείμενα
- Η γενικότερη εικόνα του υποψηφίου που προκύπτει από το υπόμνημα, το βιογραφικό σημείωμα και τις συστατικές επιστολές.

5.4. ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ ΠΡΟΚΡΙΣΗΣ ΚΑΙ ΤΕΛΙΚΗΣ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ

Η Γ.Σ.Ε.Σ. ορίζει Επιτροπή Εισαγωγής αποτελούμενη από πέντε (τακτικά) μέλη ΔΕΠ και ένα (1) αναπληρωματικό η οποία, μετά την ολοκλήρωση των εξετάσεων, συνυπολογίζοντας τις επιδόσεις των υποψηφίων στα προαναφερθέντα κριτήρια επιλογής, καταρτίζει κατάλογο επιλογής των επιτυχόντων και επιλαχόντων και παρουσιάζει τις προτάσεις της στη Γ.Σ.Ε.Σ. του Τμήματος.

Τα αποτελέσματα ανακοινώνονται και κοινοποιούνται ταχυδρομικώς στους ενδιαφερόμενους. Οι τελευταίοι καλούνται να απαντήσουν επίσης γραπτά εντός 7 ημερών αν αποδέχονται ή όχι την ένταξή τους στο Μεταπτυχιακό Πρόγραμμα.

Η μη απάντηση από επιλεγέντα υποψήφιο μέσα στην παραπάνω προθεσμία ισοδυναμεί με παραίτηση από την υποψηφιότητά του. Εφόσον υπάρξουν παραιτήσεις, η Γραμματεία ενημερώνει τους αμέσως επόμενους στη σειρά αξιολόγησης από τον σχετικό κατάλογο επιλαχόντων.

5.5. ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΣΠΟΥΔΩΝ

Για την απονομή του Μεταπτυχιακού Διπλώματος Ειδίκευσης απαιτείται η επιτυχής εξέταση σε όλα τα μαθήματα. Επιπλέον συνυπολογίζεται η επιτυχής διεκπεραίωση της διαδικασίας έρευνας, συγγραφής και υποστήριξης της μεταπτυχιακής εργασίας ειδίκευσης, καθώς και η συμμετοχή της/του φοιτήτριας/ή στις εκπαιδευτικές και ερευνητικές δραστηριότητες του προγράμματος.

5.6.1. ΧΡΟΝΙΚΗ ΔΙΑΡΚΕΙΑ

Η χρονική διάρκεια ορίζεται για το Μεταπτυχιακό Δίπλωμα Ειδίκευσης σε τρία διδακτικά εξάμηνα πλήρους φοίτησης με το τελευταίο εξάμηνο να διατίθεται για την εκπόνηση της Μεταπτυχιακής Εργασίας Ειδίκευσης (διπλωματικής εργασίας).

5.6.2. ΣΥΜΒΟΥΛΟΣ ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ

Από τη στιγμή ένταξής τους στο ΠΜΣ, οι φοιτήτριες/ές κατανέμονται σε ομάδες, για την εποπτεία των οποίων υπάρχει υπεύθυνος σύμβουλος σπουδών. Ο σύμβουλος-καθηγητής ανήκει στο διδακτικό προσωπικό του Προγράμματος, παρακολουθεί την πορεία της φοιτήτριας/ή, τον συμβουλεύει σε ακαδημαϊκά, οργανωτικά ή διοικητικά θέματα και εισηγείται σε ζητήματα που αφορούν την/τον συγκεκριμένη/ο φοιτήτρια/ή. Οι σύμβουλοι σπουδών ορίζονται στην αρχή κάθε ακαδημαϊκού έτους από τη Γ.Σ.Ε.Σ., μετά από εισήγηση της Συντονιστικής Επιτροπής.

5.6.3. ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΜΑΘΗΜΑΤΩΝ

Για την απόκτηση Μεταπτυχιακού Διπλώματος Ειδίκευσης (ΜΔΕ) απαιτούνται τριάντα τρεις (33) διδακτικές μονάδες. Κάθε μάθημα αντιστοιχεί σε τρεις (3) διδακτικές μονάδες και σε τρεις (3) ώρες διδασκαλίας την εβδομάδα. Η εκπόνηση της Μεταπτυχιακής Εργασίας Ειδίκευσης αντιστοιχεί σε εννέα (9) διδακτικές μονάδες.

Από τα δώδεκα (12) προσφερόμενα μαθήματα των δύο εξαμήνων τα επτά (7) είναι υποχρεωτικά κορμού και τα υπόλοιπα πέντε (5) κατ' επιλογήν υποχρεωτικά, από τα οποία ο φοιτητής οφείλει να επιλέξει το ένα (1). Τα προσφερόμενα μαθήματα είναι σπονδυλωτά και η παρακολούθησή τους είναι υποχρεωτική. Έχουν τη μορφή διαλέξεων οι οποίες γίνονται από διδάσκοντες του Τμήματος και επισκέπτες καθηγητές ή ερευνητές ή επιστήμονες της ημεδαπής και της αλλοδαπής. Ο Συντονιστής του κάθε μαθήματος συγκεντρώνει τους οδηγούς των διαλέξεων από τους διδάσκοντες καθώς και την βιβλιογραφία και τα θέματα εργασιών που προτείνουν.

Η επιτυχής παρακολούθηση των μαθημάτων είναι απαραίτητη προϋπόθεση για την εκπόνηση, στο τρίτο εξάμηνο, της Μεταπτυχιακής Εργασίας Ειδίκευσης. Η ολοκλήρωση της τελευταίας είναι υποχρεωτική για την απονομή του Μεταπτυχιακού Διπλώματος Ειδίκευσης (ΜΔΕ) όπως προβλέπεται και από τις διατάξεις του Εσωτερικού Κανονισμού Μεταπτυχιακών Σπουδών του Πανεπιστημίου Αιγαίου. Ο αναλυτικός κατάλογος μαθημάτων έχει ως εξής:

Α' εξάμηνο

Υποχρεωτικά Μαθήματα

1. Ανθρωπολογικές Προσεγγίσεις των Φύλων
2. Ιστορικές Προσεγγίσεις των Φύλων
3. Φύλο και Πολιτική

Ως τέταρτο μάθημα (Υποχρεωτικό κατ' επιλογήν) του πρώτου εξαμήνου οι φοιτητές θα πρέπει να διαλέξουν ένα από τα παρακάτω μαθήματα τα οποία προσφέρονται στο ΠΜΣ που λειτουργεί στο Τμήμα Κοινωνικής Ανθρωπολογίας και Ιστορίας με τον τίτλο «Κοινωνική και Ιστορική Ανθρωπολογία»:

- 4.1. Οικογένεια στην Ευρωπαϊκή Ιστοριογραφία
- 4.2. Εθνογραφία της Ελλάδας και της Νοτίου Ευρώπης

- 4.3. Ανθρωπολογία της Συγγένειας και του Φύλου
- 4.4. Ιατρική Ανθρωπολογία
- 4.5. Προφορική Ιστορία

B' εξάμηνο

Υποχρεωτικά Μαθήματα

- 1. Μεθοδολογικά Ζητήματα
- 2. Φύλο, Εργασία και Κατανάλωση
- 3. Φύλο, Σώμα και Υγεία
- 4. Τέχνη, Γλώσσα, Φύλο

5.6.4. ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ ΤΩΝ ΦΟΙΤΗΤΩΝ ΤΟΥ ΠΜΣ

Η αξιολόγηση των φοιτητριών/ών γίνεται με βάση την προφορική τους συμμετοχή, τα σεμινάρια που παρουσιάζουν, τις γραπτές εργασίες που εκπονούν κατά μάθημα και την διπλωματική τους εργασία.

Οι φοιτήτριες/ές αφ' ενός υπογράφουν στο *δελτίο παρουσίας και αξιολόγησης* πιστοποιώντας έτσι τη φυσική τους παρουσία στα μαθήματα και αφ' ετέρου αξιολογούνται από τον εκάστοτε διδάσκοντα για την προφορική τους συμμετοχή στις διαλέξεις. Από τα δελτία αξιολόγησης προκύπτει ο τελικός προφορικός βαθμός, που αντιστοιχεί στο 30% της συνολικής βαθμολογίας του κάθε μαθήματος. Ο βαθμός αυτός συμπεριλαμβάνει τη συνολική προφορική αξιολόγηση (15%) όλων των διδασκόντων στο κάθε μάθημα και τη βαθμολογία (15%) σε μία μικρή εργασία (άσκηση), την οποία αναθέτει ο συντονιστής του μαθήματος. Το υπόλοιπο 70% της συνολικής βαθμολογίας προκύπτει από τη μεγάλη εργασία την οποία εκπονούν οι φοιτήτριες/ές με διδάσκοντα της επιλογής τους.

Η παρακολούθηση των μαθημάτων είναι υποχρεωτική. Η μη παρακολούθηση μαθημάτων συνιστά λόγο διαγραφής από το πρόγραμμα. Στις περιπτώσεις αυτές το θέμα παραπέμπεται στη Γ.Σ.Ε.Σ.

Η/Ο φοιτήτρια/ής δεν δικαιούται να έχει εκκρεμότητες σε περισσότερα από ένα μαθήματα ανά εξάμηνο. Αν αποτύχει σε κάποιο μάθημα του 1^{ου} ή του 2^{ου} εξαμήνου, έχει δικαίωμα να επανεξεταστεί στη δεύτερη εξεταστική η οποία τοποθετείται χρονικά τρεις εβδομάδες μετά το τέλος της εξεταστικής του κάθε εξαμήνου.

5.6.5. ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ ΕΚΠΟΝΗΣΗΣ ΚΑΙ ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΗΣ ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

Με το τέλος της εξεταστικής του Ιουνίου οι μεταπτυχιακοί φοιτήτριες/ές επιλέγουν το θέμα της διπλωματικής εργασίας τους σε συνεννόηση με έναν επιβλέποντα καθηγητή (μέλος ΔΕΠ του Τμήματος ή άλλου πανεπιστημίου από τους εξωτερικούς συνεργάτες του ΠΜΣ). Η

Γ.Σ.Ε.Σ. επικυρώνει την ανάθεση των διπλωματικών εργασιών και τον ορισμό των επιβλεπόντων καθηγητών και συγκροτεί τριμελή επιτροπή, ένα μέλος της οποίας είναι ΔΕΠ του Τμήματος. Η τριμελής επιτροπή βαθμολογεί τη διπλωματική εργασία.

Η διπλωματική εργασία είναι συνθετική εργασία, το ενδεικτικό μέγεθος της οποίας κυμαίνεται μεταξύ 12 και 15 χιλιάδων λέξεων (χωρίς τις υποσημειώσεις, την βιβλιογραφία και τα παραρτήματα). Βασίζεται σε βιβλιογραφική, αρχειακή ή επιτόπια ανθρωπολογική έρευνα και το θέμα της πρέπει να εμπίπτει στα γνωστικά πεδία που καλύπτει το πρόγραμμα μεταπτυχιακών σπουδών. Προσφέρει τη δυνατότητα να κριθεί αλλά και να κατευθυνθεί η ερευνητική/αναλυτική ικανότητα της/του φοιτήτριας/ή, αντιπροσωπεύει υψηλό επίπεδο ερευνητικής δραστηριότητας και συμβάλλει στην επιστημονική γνώση.

Οι διπλωματικές εργασίες παραδίδονται στη Γραμματεία, όχι νωρίτερα από τις 15 Νοεμβρίου και όχι αργότερα από τις 15 Ιανουαρίου, η οποία μεριμνά για τη διανομή τους στους εξεταστές. Στην περίπτωση που η/ο φοιτήτρια/ής αδυνατεί να καταθέσει εμπρόθεσμα την διπλωματική του εργασία μπορεί σε συνεννόηση με τον επιβλέποντα και, αφού ενημερωθεί σχετικά τη Γραμματεία, να πάρει παράταση, η οποία δεν μπορεί να υπερβαίνει το ένα εξάμηνο. Αν δεν καταθέσει την διπλωματική του εργασία στη Γραμματεία πριν τη λήξη της παράτασης, η/ο μεταπτυχιακή/ός φοιτήτρια/ής διαγράφεται. Αντίγραφα των διπλωματικών εργασιών που εξετάζονται με επιτυχία κατατίθενται στη βιβλιοθήκη του Πανεπιστημίου Αιγαίου.

Επίσης, οι φοιτήτριες/ές είναι υποχρεωμένοι να προσκομίσουν στη Γραμματεία μια περίληψη της διπλωματικής τους εργασίας στην ελληνική και αγγλική γλώσσα σε έντυπη και ηλεκτρονική μορφή. Η περίληψη αποτελεί μια σαφή και σύντομη περιγραφή των ερευνητικών ζητημάτων (συμπεριλαμβανομένης και της μεθοδολογικής προσέγγισης) καθώς και των συμπερασμάτων της διπλωματικής εργασίας σε μια το πολύ σελίδα.

5.6.6. ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΙΣ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΩΝ ΦΟΙΤΗΤΩΝ

Οι φοιτήτριες/ές που είναι εγγεγραμμένοι στο ΠΜΣ είναι υποχρεωμένοι:

- να παρακολουθούν κανονικά και ανελλιπώς τα μαθήματα του ισχύοντος προγράμματος σπουδών
- να υποβάλουν μέσα στις προβλεπόμενες προθεσμίες τις απαιτούμενες εργασίες
- να προσέρχονται στις προβλεπόμενες εξετάσεις
- να συμμετέχουν στις ακαδημαϊκές δραστηριότητες του προγράμματος
- να σέβονται και να τηρούν τις αποφάσεις των οργάνων καθώς και την ακαδημαϊκή δεοντολογία.

5.6.7. ΥΠΟΤΡΟΦΙΕΣ - ΔΙΔΑΚΤΡΑ

Οι φοιτήτριες/ές δεν καταβάλλουν διδάκτρα.

5.6.8. ΑΠΟΝΟΜΗ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΟΥ ΔΙΠΛΩΜΑΤΟΣ ΕΙΔΙΚΕΥΣΗΣ

Μετά την επιτυχή εξέταση στα εξαμηνιαία μαθήματα και την έγκριση της Διπλωματικής Εργασίας, απονέμεται στη/στο μεταπτυχιακή/ό φοιτήτρια/ή το Μεταπτυχιακό Δίπλωμα Ειδίκευσης. Στο δίπλωμα αναφέρονται: το ΤΜΗΜΑ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΑΝΘΡΩΠΟΛΟΓΙΑΣ ΚΑΙ ΙΣΤΟΡΙΑΣ, ο αριθμός του Διπλώματος και η ημερομηνία απονομής, το όνομα, επώνυμο, όνομα πατέρα, και τόπος καταγωγής της/του μεταπτυχιακής/ού φοιτήτριας/ή. Ο τίτλος του Μεταπτυχιακού Διπλώματος Ειδίκευσης υπογράφεται από κοινού από τον Πρύτανη και τον Προϊστάμενο Γραμματείας Α.Ε.Ι. του Ιδρύματος.

Ο τύπος του μεταπτυχιακού διπλώματος ειδίκευσης ως προς τα βασικά χαρακτηριστικά του—τις διαστάσεις, το χρώμα, το τμήμα, το όνομα, το επώνυμο, το όνομα πατέρα και τον τόπο καταγωγής του διπλωματούχου--είναι ο ίδιος με τον τύπο του πτυχίου, όπως αυτός αναλυτικά ορίζεται στην παρ. 6 της απόφασης Β1/721/1989 (Β' 754).

3. Μαθήματα

Τα μαθήματα που προσφέρονται στο ΠΜΣ «Γυναίκες και Φύλα: Ανθρωπολογικές και Ιστορικές Προσεγγίσεις» αναλυτικά:

ΜΑΘΗΜΑΤΑ ΧΕΙΜΕΡΙΝΟΥ ΕΞΑΜΗΝΟΥ

1. ΑΝΘΡΩΠΟΛΟΓΙΚΕΣ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΕΙΣ ΤΩΝ ΦΥΛΩΝ

Διδάσκων: Ευθύμιος Παπαταξιάρχης

Η έννοια του κοινωνικού φύλου (gender) αποτελεί πλέον κλασικό «τόπο» της σύγχρονης κοινωνικής θεωρίας και δόκιμο εννοιολογικό εργαλείο των κοινωνικών επιστημών. Το μάθημα αυτό εξετάζει όψεις των συζητήσεων μέσα από τις οποίες διαπιστώνεται η γνωστική αξία του φύλου στο πλαίσιο των πολιτικών της ταυτότητας και του φεμινισμού. Επίσης παρουσιάζει την ανθρωπολογική και ιστοριογραφική προβληματική για την κατασκευή του φύλου, της σεξουαλικότητας και της κοινωνικότητας τόσο στην ελληνική κοινωνία όσο και σε άλλες κοινωνίες.

2. ΙΣΤΟΡΙΚΕΣ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΕΙΣ ΤΩΝ ΦΥΛΩΝ

Διδάσκων: Γιάννης Γιαννιτσιώτης

Οι διαλέξεις έχουν στόχο να αναδείξουν τον ιστορικό χαρακτήρα των διαφορετικών εκδοχών της ανδρικής ταυτότητας μέσα από παραδείγματα της ευρωπαϊκής ιστορίας. Πρόκειται με άλλα λόγια να μας απασχολήσουν οι αναπαραστάσεις των πολλαπλών μορφών ανδρισμού και οι πρακτικές επιτέλεσής τους σε σχέση με τα μεταβαλλόμενα οικονομικά, κοινωνικά, πολιτικά και ιδεολογικά συμφραζόμενα τους. Το χρονικό εύρος της συζήτησης εκτείνεται από τα τέλη του 18ου αιώνα μέχρι και την περίοδο του Μεσοπολέμου. Θεωρητική μας αφετηρία αποτελεί

η ιστοριογραφική συζήτηση στο πλαίσιο της «ιστορίας των γυναικών», «της ιστορίας του φύλου» της «νέας εργατικής ιστορίας» και της «ιστορίας των αστικών τάξεων» και μεθοδολογική μας επιλογή η υπογράμμιση της αλληλόδρασης μεταξύ των αναλυτικών κατηγοριών φύλο και τάξη. Ως πεδία διερεύνησης έχουμε επιλέξει την εργασία, την οικογένεια, την οικία, τις μορφές κοινωνικότητας και διαχείρισης του «ελεύθερου χρόνου».

3. ΦΥΛΟ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΚΗ

Διδάσκουσα: Βενετία Καντσά

Το μάθημα θέτει στο επίκεντρο της διαπραγμάτευσης τις έννοιες 'γυναίκες', 'φύλο', 'πολιτική', 'φεμινισμός/οί' και προσπαθεί να ανιχνεύσει τις μεταξύ τους σχέσεις. Πραγματεύεται ζητήματα που διατρέχουν τη νεωτερικότητα και επιχειρεί μια 'αρχαιολογία' των εννοιών, εξετάζοντας την ιστορικότητα των παραπάνω κατηγοριών, την ιστορική τους διαμόρφωση και τις μεταβαλλόμενες σημασίες τους. Παράλληλα, ενδιαφέρεται για τη σχέση θεωρίας και πολιτικής και αποσκοπεί στην ανάδειξη της πολιτικής διάστασης των σύγχρονων φεμινιστικών θεωριών σε επιστημολογικό και μεθοδολογικό επίπεδο.

Η έμφαση του δεύτερου κύματος του φεμινισμού στην πολιτική διάσταση των μέχρι τότε θεωρούμενων 'προσωπικών' συνθηκών, όπως συνοψίστηκε στη φράση «το προσωπικό είναι πολιτικό», άνοιξε το δρόμο για την ενασχόληση με θέματα όπως το σώμα, η αναπαραγωγή και η σεξουαλικότητα, ενώ, μετέπειτα θεωρήσεις τόνισαν ότι οι διεκδικήσεις της ιδιότητας του πολίτη, τουλάχιστον στη Δύση, δεν είναι ποτέ ουδέτερες, αλλά, συνδέονται με το φύλο, τη φυλή και τη σεξουαλικότητα. Στα πλαίσια του μαθήματος οι επιμέρους άξονες συζήτησης αφορούν σε πολιτικές της αναπαραγωγής (μητρότητα, νέες τεχνολογίες αναπαραγωγής, 'το δημογραφικό') και πολιτικές της σεξουαλικότητας (γάμος και η ιδιότητα του πολίτη, σεξουαλικότητα και 'δημόσιος' χώρος).

ΜΑΘΗΜΑ ΕΠΙΛΟΓΗΣ ΧΕΙΜΕΡΙΝΟΥ ΕΞΑΜΗΝΟΥ

4.1. ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑ ΣΤΗΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΙΣΤΟΡΙΟΓΡΑΦΙΑ

Το μάθημα αποσκοπεί στην παρουσίαση της ιστορικής έρευνας σχετικά με την ιστορία της οικογένειας και τη συζήτηση με τις αντίστοιχες έρευνες στον χώρο της κοινωνικής ανθρωπολογίας. Κατά τη διάρκεια του μαθήματος παρουσιάζονται οι ιστοριογραφικές τάσεις στο πεδίο της ιστορίας της οικογένειας στον ευρωπαϊκό χώρο. Το ενδιαφέρον επικεντρώνεται στις μελέτες σχετικά με τις μορφές εγκατάστασης και οικιακής οργάνωσης και το «ευρωπαϊκό» μοντέλο γάμου (15^{ος}- 10^{ος} αιώνας), στις πρακτικές μεταβίβασης και τις οικογενειακές στρατηγικές, τις ενδοοικογενειακές σχέσεις, την ανάδυση του νέου συζυγικού πολιτισμού. Παρουσιάζεται επίσης η συζήτηση στον χώρο της ιστορικής έρευνας σχετικά με τις μετατοπίσεις στις αντιλήψεις και στις πρακτικές απέναντι στο παιδί και τους ηλικιωμένους.

Διδάσκουσα: Μαρία Σταματογιαννοπούλου (12 τρίωρες διαλέξεις)

4.2. ΕΘΝΟΓΡΑΦΙΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ ΚΑΙ ΤΗΣ ΝΟΤΙΟΥ ΕΥΡΩΠΗΣ

Το μάθημα παρουσιάζει εθνογραφικές μελέτες που αφορούν τη σύγχρονη ελληνική κοινωνία καθώς και κοινωνίες της νότιας Ευρώπης με άξονα διαπολιτισμικές συγκρίσεις στο εσωτερικό αυτής της εθνογραφικής περιοχής. Η εισαγωγική ενότητα αναφέρεται στην ιστορία της εθνογραφικής έρευνας στον συγκεκριμένο γεωγραφικό και πολιτισμικό χώρο ως προς τις μεθοδολογικές τάσεις και τις εξειδικεύσεις σε αντικείμενα και περιοχές. Θίγονται ζητήματα σχετικά με την ελληνική ορεινή κοινότητα ως προνομιούχο αντικείμενο της έρευνας, τη «Μεσόγειο» ως πολιτισμική κατασκευή και αναπτύσσεται ο προβληματισμός της σύγχρονης ανθρωπολογίας γύρω από την «ιθαγενή» ή κατ' οίκον ανθρωπολογία. Στη συνέχεια παρουσιάζονται τα αντικείμενα στα οποία εστιάστηκε η ανθρωπολογική έρευνα στην Ελλάδα και στην ευρύτερη περιοχή της νότιας Ευρώπης: οι μορφές και το πολιτισμικό περιεχόμενο της συγγένειας και της οικιακής ομάδας με σημείο αναφοράς τοπικές κοινωνίες, οι ιδεολογίες των φύλων στην ελληνική κοινωνία, τα σύμβολα και οι πολιτισμικές εκδοχές της θηλυκότητας και του ανδρισμού, μορφές δράσης γυναικών και ανδρών, οι πολιτισμικές διαστάσεις της πολιτικής ζωής και η συγκρότηση της νεοελληνικής πολιτισμικής και εθνικής ταυτότητας.

Διδάσκων: Πάνος Πανόπουλος (12 τρίωρες διαλέξεις)

4.3. ΑΝΘΡΩΠΟΛΟΓΙΑ ΤΗΣ ΣΥΓΓΕΝΕΙΑΣ ΚΑΙ ΤΟΥ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟΥ ΦΥΛΟΥ

Στα πλαίσια του μαθήματος επιχειρείται η παρουσίαση και ανάλυση των κυριότερων ανθρωπολογικών προσεγγίσεων που αφορούν στη μελέτη της συγγένειας και του φύλου. Εξετάζονται οι ανθρωπολογικές προσεγγίσεις της συγγένειας από τα τέλη του 19^{ου} αι. μέχρι σήμερα, αναλύεται το ζήτημα της έμφυλης διαφοροποίησης με αναφορά στη σεξουαλικότητα και τη συγγένεια, και προσεγγίζεται κριτικά η άποψη ότι οι πλέον διαδεδομένες κοινωνικές μας σχέσεις, συγγενικές, έμφυλες ή σεξουαλικές βασίζονται στη 'βιολογία' ή τη 'φύση'.

Στόχος του μαθήματος είναι καταρχήν η ανάλυση των κοινωνικών και πολιτισμικών συμφραζομένων μέσα στα οποία αναδύονται κάθε φορά τα συστήματα της συγγένειας, οι εννοιολογήσεις του φύλου, και οι αντιλήψεις περί σεξουαλικότητας μέσα από συγκεκριμένα εθνογραφικά παραδείγματα σε διαφορετικούς πολιτισμούς. Σε ένα δεύτερο επίπεδο, προβληματίζεται η ίδια η εννοιολόγηση του φύλου και της συγγένειας μέσα από την ενασχόληση με θεωρητικές προσεγγίσεις που αναλύουν το φύλο και τη συγγένεια ως επιτελεστικές πρακτικές.

Διδάσκουσα: Βενετία Καντσά (12 τρίωρες διαλέξεις)

4.4. ΙΑΤΡΙΚΗ ΑΝΘΡΩΠΟΛΟΓΙΑ

Το μάθημα αποτελεί εισαγωγή στη ιατρική ανθρωπολογία σε μεταπτυχιακό επίπεδο και εστιάζει στις πολιτισμικές εκφάνσεις του σωματικού και ψυχικού πόνου, της θεραπείας, των χρόνιων νοσημάτων και της δυσφορίας.

Διδάσκουσα: Ντιάνα Τράκα. (12 τρίωρες διαλέξεις)

4.5. ΠΡΟΦΟΡΙΚΗ ΙΣΤΟΡΙΑ

Το μάθημα εξετάζει πώς κατασκευάζονται και πώς ερμηνεύονται οι αφηγήσεις του παρελθόντος. Αρχικά παρουσιάζονται οι θεωρητικές έννοιες, προβληματισμοί και προσεγγίσεις, γύρω από την προφορική ιστορία και την προφορική αφήγηση. Επίσης διερευνάται η σχέση παρόντος και παρελθόντος στις προφορικές αφηγήσεις καθώς ο τρόπος της αφήγησης δομεί και ερμηνεύει το παρελθόν το οποίο με τη σειρά του συνιστά οδηγό για μελλοντική δράση. Μέσα από σεμιναριακή εργασία οι φοιτητές παρουσιάζουν συγκεκριμένα παραδείγματα προφορικής ιστορίας τα οποία αναδεικνύουν τους θεωρητικούς προβληματισμούς και καταδεικνύουν πώς εκφράζεται και πώς διαμορφώνεται η ηλικιακή, ταξική, τοπική, εθνική, εθνοτική ταυτότητα καθώς και ταυτότητα του φύλου, ατόμων και ομάδων μέσα από την προφορική αφήγηση.

Διδάσκουσα: Ποθητή Χαντζαρούλα (12 τρίωρες διαλέξεις)

ΜΑΘΗΜΑΤΑ ΕΑΡΙΝΟΥ ΕΞΑΜΗΝΟΥ

5. ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΚΑ ΖΗΤΗΜΑΤΑ

Διδάσκουσα: Ντιάνα Τράκα

Ο κύριος στόχος του σεμιναρίου είναι να προσφέρει στους/ις φοιτητές/τριες τα μεθοδολογικά εργαλεία για την ανάπτυξη ερευνητικών πρότζεκτ και τη συγγραφή διπλωματικών εργασιών.

Το σεμινάριο είναι οργανωμένο σε πέντε επίπεδα:

1) επισκόπηση της φεμινιστικής μεθοδολογίας, 2) ανάπτυξη ερευνητικών πρωτοκόλλων, 3) μέθοδοι συλλογής δεδομένων 4) διαχείριση δεδομένων και ανάλυση και 5) συγγραφή και παρουσίαση της έρευνας. Οι φοιτητές/τριες οφείλουν σε κάθε μάθημα να προετοιμάζονται για συζήτηση πάνω σε θεωρητικά ζητήματα και να συμμετέχουν σε μια σειρά ασκήσεων που είναι σχεδιασμένες για να τους βοηθήσουν στον τρόπο που προσεγγίζουν την έρευνα, π.χ. έρευνα πεδίου, κριτική άρθρων και παρουσίαση δικών τους κειμένων στην τάξη.

6. ΦΥΛΟ, ΕΡΓΑΣΙΑ, ΚΑΤΑΝΑΛΩΣΗ

Διδάσκουσα: Βασιλική Μουτάφη

: Το συγκεκριμένο μάθημα αποτελείται από δύο βασικές ενότητες. Η πρώτη εστιάζει στους διάφορους προβληματισμούς και ερμηνείες (θεωρία του εκσυγχρονισμού, αναπτυξιακή θεωρία, και μαρξιστική φεμινιστική θεωρία) σχετικά με την οικιακή και εξω-οικιακή εργασία των γυναικών καθώς και στο ζήτημα της σύνδεσης της οικογένειας με τη γυναικεία εργασία. Με βάση εθνογραφικά παραδείγματα τόσο από την Ελλάδα όσο και από άλλες κοινωνίες γίνεται κατανοητό ότι η έννοια και η εμπειρία της γυναικείας εργασίας διαφέρουν ανάλογα με τα κοινωνικο-πολιτισμικά συμφραζόμενα. Η εργασία προσεγγίζεται ως ένας χώρος μέσα στον οποίο διαμορφώνεται, αναπαράγεται και μετασχηματίζεται ο κοινωνικός προσδιορισμός των φύλων. Παράλληλα, εξετάζεται ως ένα πρίσμα για τη μελέτη της συνάρθρωσης του φύλου με την κοινωνική θέση καθώς και με την εθνική, εθνοτική και φυλετική ταυτότητα. Ευρύτερα συναφή αναλυτικά ζητήματα που καλύπτονται στο μάθημα αφορούν την οικονομική ανισότητα, τα οικονομικά δικαιώματα και τις οικονομικές δυνατότητες των γυναικών. Τα ζητήματα αυτά εξειδικεύονται μέσα από παραδείγματα που αφορούν τις λιγότερο αναπτυγμένες οικονομίες, και συνιστούν τη βάση για την ανάπτυξη μιας συζήτησης για τις λεγόμενες αναπτυγμένες οικονομίες. Ιδιαίτερη έμφαση δίνεται επίσης στον τουρισμό, ως πεδίο όπου ανιχνεύονται οι ποικίλες μορφές απασχόλησης των γυναικών (στο πλαίσιο ατομικών, οικογενειακών και συνεταιριστικών επιχειρήσεων), τα πρότυπα και οι όροι οργάνωσης της εργασίας και της επιχειρηματικής δραστηριότητας και, γενικότερα, ως πεδίο όπου διερευνάται το ζήτημα της διαμόρφωσης και επανασυγκρότησης των έμφυλων σχέσεων. Εξετάζονται παραδείγματα που αποκαλύπτουν την επιχειρηματική δράση των γυναικών, κυρίως απ' τη σκοπιά της πολιτικής και ιδεολογικής της διάστασης ενώ παράλληλα αναπτύσσεται μια προβληματική σχετικά με την έμφυλη ταυτότητα, την οικογένεια και την επιχειρηματικότητα.

Η δεύτερη ενότητα του μαθήματος εστιάζει στην κατανάλωση, δεδομένου ότι οι καταναλωτικές πρακτικές αποτελούν ένα ακόμα πεδίο όπου διερευνώνται οι έμφυλες σχέσεις και οι έμφυλες ταυτότητες σε διαφορετικά κοινωνικά και πολιτισμικά συμφραζόμενα. Στην ενότητα αυτή εξετάζονται σύγχρονες προσεγγίσεις που αναγνωρίζουν τον ενεργό ρόλο των καταναλωτών στην παραγωγή και διαμόρφωση του πολιτισμού. Επίσης, μέσα από παραδείγματα καταδεικνύεται ο τρόπος που οι σχετιζόμενες με τον οικιακό χώρο καταναλωτικές πρακτικές συμβάλλουν στη διαχείριση και κατασκευή των έμφυλων σχέσεων. Στο πλαίσιο του μαθήματος αναπτύσσεται μια ανθρωπολογική συζήτηση για τη σχέση ατόμων και αντικειμένων, ενώ ιδιαίτερη έμφαση δίνεται στους τρόπους που διαμορφώνονται οι σχέσεις φύλου και αντικειμένων και στις επιδράσεις που ασκούν οι αντιλήψεις περί θηλυκότητας και ανδρισμού στην εννοιολόγηση, το σχεδιασμό, την διαφήμιση, την αγορά και την προσφορά και ανταλλαγή αντικειμένων. Γενικά, η κατανάλωση προσεγγίζεται ως πολιτισμική πρακτική, ενώ τα έμφυλα αντικείμενα εξετάζονται ως συστατικό των κοινωνικών σχέσεων τις οποίες ταυτόχρονα νοηματοδοτούν. Τέλος, η κριτική παρουσίαση παραδειγμάτων που αφορούν την αγορά και χρήση αγαθών και υπηρεσιών σε διαφορετικά συμφραζόμενα

αναδεικνύει τις ποικίλες διαστάσεις του σχετικού με τη διαπραγμάτευση των έμφυλων σχέσεων ζητήματος.

7. ΦΥΛΟ, ΣΩΜΑ, ΥΓΕΙΑ

Διδάσκων: Κώστας Γιαννακόπουλος

Το μάθημα εξετάζει προσεγγίσεις για το φύλο, το σώμα και την υγεία από το χώρο κυρίως της ανθρωπολογίας αλλά και της φιλοσοφίας και ψυχανάλυσης. Η συνύπαρξη ανθρωπολογίας και ψυχανάλυσης στηρίζεται στη θέση ότι ο τρόπος που βιώνουμε τις πολιτισμικές αντιλήψεις για το φύλο δεν είναι τόσο νοητικός και συνειδητός όσο σωματικός και ασυνείδητος. Θεωρούμε ότι ο διάλογος μεταξύ των πρόσφατων ανθρωπολογικών προσεγγίσεων του σώματος, ιδιαίτερα εκείνων της ενσωμάτωσης, και των ψυχαναλυτικών προσεγγίσεων, μπορεί να αποτελέσει ένα χρήσιμο εργαλείο μελέτης του φύλου.

Η συνύπαρξη ανθρωπολογίας και φιλοσοφίας εστιάζεται στη συζήτηση γύρω από τις αναλυτικές κατηγορίες της παραστασιακής επιτέλεσης (performativity) όπως αυτή αναπτύχθηκε από την Judith Butler και της βιοπολιτικής (biopolitics) όπως αυτή επινοήθηκε και διερευνήθηκε από τους Michel Foucault και Giorgio Agamben. Έτσι, θα διερευνηθούν πολιτικές υγείας όπως αυτές ασκούνται από κρατικούς και μη, φορείς καθώς και ο τρόπος με τον οποίο οι έννοιες της «υγείας» και της «αρρώστιας» γίνονται αντιληπτές και συγκροτούνται σωματικά, «ενσωματώνονται» από τα δρώντα υποκείμενα ανάλογα με το φύλο, τη σεξουαλικότητα αλλά και τη φυλή και τάξη.

8. ΤΕΧΝΗ, ΓΛΩΣΣΑ, ΦΥΛΟ

Διδάσκων: Κώστας Κανάκης

Η θέση της γυναίκας στην κοινωνία είναι ένα από τα θέματα που κυριάρχησαν τον 20ο αιώνα. Κατά τη διάρκειά του οι ριζικές αλλαγές που σημειώθηκαν στην κοινωνική πραγματικότητα επέφεραν μεγάλες διαφοροποιήσεις σε επίπεδο εκτιμήσεων και έρευνας στο σχετικό με το συγκεκριμένο θέμα θεωρητικό τομέα. Το σύνολο αυτών των εξελίξεων συνέβαλε στο να διαμορφωθεί η αντίληψη, η οποία αποτελεί κοινό τόπο, ότι οι κοινωνικές συνισταμένες των δύο φύλων είναι κατασκευές του κοινωνικού συστήματος και όχι απόρροια βιολογικών δεδομένων. Το μάθημα «Τέχνη, γλώσσα, φύλο» εστιάζει στη διερεύνηση του θέματος μέσα από διάφορες «γλώσσες» που εξακολουθούν να αποτελούν άρρηκτα χαρακτηριστικά της πολιτιστικής ταυτότητας ακόμα και σήμερα: λόγος, ζωγραφική, κινηματογράφος.

Δ. Λοιπές Δραστηριότητες

1. Διαλέξεις και Συναντήσεις Εργασίας

Παράλληλα με την διεξαγωγή των μαθημάτων το διδακτικό και ερευνητικό έργο του ΠΜΣ υποστηρίζεται από μια σειρά διαλέξεων και συναντήσεων εργασίας στα οποία μετέχουν μέλη ΔΕΠ άλλων Πανεπιστημιακών Τμημάτων της ημεδαπής και της αλλοδαπής καθώς και ειδικοί επιστήμονες. Μέχρι στιγμής έχουν πραγματοποιηθεί οι παρακάτω διαλέξεις και συναντήσεις εργασίας:

ΔΙΑΛΕΞΕΙΣ

Ακαδ. έτος 2003-2004

- Δέσποινα Νάζου, «Οικογενειακές τουριστικές επιχειρήσεις στη Μύκονο»
- Χριστίνα Βλαχούτσικου, «Μέσα σ' όλα ήταν και η δουλειά σε πρώτη προτεραιότητα': Γυναικεία απασχόληση και οικογενειακή ζωή σε ένα μεσοαστικό προάστιο»
- Κατερίνα Χριστάκου, «Οι αναπαραστάσεις των φύλων στα σχολικά βιβλία της Κοινωνικής και Πολιτικής Αγωγής»
- Χρυσούλα Στέκα, «Ψυχοπαθολογία των γυναικών»
- Ευφροσύνη Καμάτσου, «Το γυναικείο 'εγώ' και η δημιουργία της γυναικείας ταυτότητας στην ελληνική πεζογραφία»
- Αλεξάνδρα Φρειδερίκου, «Τα κορίτσια παίζουν: Αναπαραστάσεις των φύλων στην αυλή του δημοτικού»
- Πηνελόπη Τοπάλη, «Ασύμπτωτες σχέσεις: Φιλιππινέζες οικιακοί βοηθοί και ελληνίδες εργοδότες στην Αθήνα»

Ακαδ. έτος 2004-2005

- Ποθητή Χαντζαρούλα, «Ιστοριογραφικές προσεγγίσεις του φύλου»
- Παρασκευή Κλαδούχου, «Εισαγωγή στη Διαπολιτισμική Εκπαίδευση»
- Δέσποινα Νάζου, «Οικογενειακές τουριστικές επιχειρήσεις στη Μύκονο»
- Μαριάννα Χάλαρη, «Μεθοδολογία έρευνας με παιδιά προσφύγων»
- Πολυξένη Τσάτση, «Προσεγγίζοντας την παιδική ηλικία: Μια μεθοδολογική προσέγγιση στο χώρο του νηπιαγωγείου»
- Πηνελόπη Τοπάλη, «Ασύμπτωτες σχέσεις: Φιλιππινέζες οικιακοί βοηθοί και ελληνίδες εργοδότες στην Αθήνα»
- Χριστίνα Βλαχούτσικου, «Μέσα σ' όλα ήταν και η δουλειά σε πρώτη προτεραιότητα': Γυναικεία απασχόληση και οικογενειακή ζωή σε ένα μεσοαστικό προάστιο»
- Κυριακή Κώστα, «Ντύνοντας τόπους και ανθρώπους με μία φούστα: Σκέψεις και σχόλια για τα ρούχα, τις έμφυλες ταυτότητες και το χώρο μέσα από video performances»

Ακαδ. έτος 2005-2006

- Ποθητή Χαντζαρούλα, «Ιστοριογραφικές προσεγγίσεις του φύλου»
- Νέλλη Ασκούνη, «Κοινωνικές ανισότητες, εκπαιδευτικός θεσμός και κοινωνική (ανα)παραγωγή» και «Η εκπαίδευση της μειονότητας στη Θράκη: Πολιτικές και κοινωνικές διαστάσεις των εκπαιδευτικών ανισοτήτων»
- Αλεξάνδρα Ανδρούσου, «Παιδαγωγικές προσεγγίσεις της διαπολιτισμικής εκπαίδευσης»
- Δέσποινα Νάζου, «Οικογενειακές τουριστικές επιχειρήσεις στη Μύκονο»
- Χριστίνα Βλαχούτσικου, «Μέσα σ' όλα ήταν και η δουλειά σε πρώτη προτεραιότητα': Γυναικεία απασχόληση και οικογενειακή ζωή σε ένα μεσοαστικό προάστιο»
- Πηνελόπη Τοπάλη, «Ασύμπτωτες σχέσεις: Φιλιππινέζες οικιακοί βοηθοί και ελληνίδες εργοδότες στην Αθήνα»

Ακαδ. έτος 2006-2007

- Ράνια Ασρινάκη, «Από τη σκοπιά του φύλου: Βία και ανδρισμός στην ορεινή Κρήτη»
- Δήμητρα Σαμίου, «Γυναίκες και Πολιτική: Το δικαίωμα ψήφου στις Ελληνίδες»
- Δέσποινα Νάζου, «Οικογενειακές τουριστικές επιχειρήσεις στη Μύκονο»
- Τάνια Βοσνιάδου, «Ψυχανάλυση και Φύλο»
- Αθηνά Αθανασίου, «Βιοπολιτική και Φύλο»

Ακαδ. έτος 2006-2007

- Άννα Μιχοπούλου, «Το φεμινιστικό κίνημα στη μεταπολιτευτική Ελλάδα»
- Δέσποινα Νάζου, «Οικογενειακές τουριστικές επιχειρήσεις στη Μύκονο»
- Τάνια Βοσνιάδου, «Ψυχανάλυση και φύλο»
- Ειρήνη Τουντσάκη - Ουρανία Τσουκαλά, «Υποβοηθούμενη αναπαραγωγή και νομοθετικό πλαίσιο»
- Peter Loizos, "Greek Cypriot Refugees: Displacement without Trauma? A Retrospective"
- Heather Paxson, "The Paradox of Maternal Citizenship: Pronatal Nationalism and Family Planning in Urban Greece"

ΣΥΝΑΝΤΗΣΕΙΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

Ακαδ. έτος 2003-2004

Πόλα Μπούσιου, Προβολή του φιλμ *Soliloquies-Μονόλογοι* και συζήτηση

Ακαδ. έτος 2004-2005

- Christine Delphy, «Η υπόθεση της μαντίλας και το φυλετικό πρόβλημα στη Γαλλία»
- Jinxia Dong, "Sport, gender and society in China"
- Colette Piauxt, Διευθύντρια Ερευνών στο Εθνικό Κέντρο Επιστημονικών Ερευνών της Γαλλίας (CNRS). Διήμερη συνάντηση εργασίας με διαλέξεις, παρουσίαση της επιτόπιας έρευνας και προβολή εθνογραφικών φιλμ

Ακαδ. έτος 2005-2006

Επιστημονική συνάντηση με θέμα «Γυναικεία Επιχειρηματικότητα και Αγροτουριστικοί Συνεταιρισμοί» και συμμετοχή των:

Βασιλική Μουτάφη, Πανεπιστήμιο Αιγαίου

Παρουσίαση προγράμματος

Φωτεινή Στεφανιδάκη, Αντινομάρχης Λέσβου

Η συμβολή της γυναικείας επιχειρηματικότητας στην ανάπτυξη του Νομού μας.

Δέσποινα Νάζου, Πανεπιστήμιο Αιγαίου

Γυναικεία επιχειρηματικότητα στον Μόλυβο Λέσβου και στη Μύκονο.

Νατάσα Ιωαννίδου, Πανεπιστήμιο Αιγαίου

Γυναικεία επιχειρηματικότητα στην Πέτρα Λέσβου.

Παναγιώτης Λαμπρόπουλος, Εμπορικό Επιμελητήριο Λέσβου

Παρουσίαση ευρωπαϊκών προγραμμάτων που στοχεύουν στην ανάπτυξη της γυναικείας επιχειρηματικότητας

Μαρία Γιαβάση, Γυναικείος Συνεταιρισμός Παρακοίλων

Γυναίκα: επιχειρηματίας ή νοικοκυρά είναι το ζητούμενο

Ελένη Πίτσα, Γυναικείος Συνεταιρισμός Μεσοτόπου

Ανάπτυξη και σχεδιασμός του Αγροτουριστικού Συνεταιρισμού Γυναικών Μεσοτόπου

Νίτσα Στυφιανού, Γυναικείος Συνεταιρισμός Μολύβου

Αγροτουριστικός Συνεταιρισμός Γυναικών Μολύβου και Τουρισμός

Όλγα Ιακωβίδου, Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης

Γυναικείοι Αγροτουριστικοί Συνεταιρισμοί: παραδείγματα καλών πρακτικών

Ελευθερία Δέλτσου, Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας

Η γοητεία του αγροτουρισμού

Σμαρώ Ζαγκότση- Αρετή Βατζάκα, Πανεπιστήμιο Αιγαίου

Γυναικεία επιχειρηματικότητα στον (αγρο)τουρισμό: η περίπτωση του Γυναικείου Αγροτουριστικού Συνεταιρισμού Πέτρας Λέσβου

Ακαδ. έτος 2007-2008

Επιστημονική συνάντηση με θέμα «Η Μητρότητα στο Προσκήνιο: Σύγχρονες Έρευνες στην Ελληνική Εθνογραφία» και συμμετοχή των:

Ευθύμιος Παπαταξιάρχης, Πανεπιστήμιο Αιγαίου

Στους 'ιερούς τόπους' της ελληνικής εθνογραφίας: Ένα οδοιπορικό στη μητρότητα

Ειρήνη Παπαδάκη, Πανεπιστήμιο Αιγαίου

Από την οικογένεια στη σχέση

Χριστίνα Βλαχούτσικου, Ανεξάρτητη ερευνήτρια

«A better life for the children»: the family's vanguard in the terrains of change in a middle class suburb of Athens.

Αίγλη Μπρούσκου, Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης

Motherhood through the prism of child circulation: negative and positive aspects of elective kinship

Heather Paxson, Massachusetts Institute of Technology

Reproduction as Spiritual Kin Work: Orthodoxy, IVF, and the Moral Economy of Motherhood in Greece

Βενετία Καντσά, Πανεπιστήμιο Αιγαίου

«I will protect anyone under my roof»: State policies and household politics in non-heterosexual motherhood

Τουλίνα Δέμελη, Πανεπιστήμιο Αιγαίου

Mothers under confinement: Maternal representations in a Greek women's prison

Nia Georges, Rice University

Reconfiguring the Ideal Birth: Caesarean Mothers and Optimal Outcomes

Peter Loizos, London School of Economics and Political Science και Ντιάννα Τράκα, Πανεπιστήμιο Αιγαίου

Συμπερασματικά σχόλια

2. Συνέδρια

Στα πλαίσια των δραστηριοτήτων του το ΠΜΣ «Γυναίκες και Φύλα: Ανθρωπολογικές και Ιστορικές Προσεγγίσεις» έχει οργανώσει μέχρι στιγμής τέσσερα συνέδρια.

Ακαδημαϊκό έτος 2003-2004

«Το φύλο τόπος συνάντησης των επιστημών: Ένας πρώτος ελληνικός απολογισμός»

Μπακαλάκη, Αλεξάνδρα, Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης

«Χρήσεις και καταχρήσεις του κοινωνικού φύλου στην ανθρωπολογία»

Αβδελά, Έφη, Πανεπιστήμιο Κρήτης

«Το φύλο στην ελληνική ιστοριογραφία: Από τη διαταραχή στην ενσωμάτωση;»

Δεληγιάννη, Βασιλική, Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης

«Ταυτότητες φύλου και σχολείο: Νέες προσεγγίσεις για τον παράγοντα φύλο στο σχολικό πλαίσιο και ερευνητικά ευρήματα από την ελληνική εκπαιδευτική πραγματικότητα»

Ζιώγου-Καραστεργίου, Σιδηρούλα, Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης

«Εκπαίδευση και φύλο: ακαδημαϊκή εμπειρία- η οπτική του φύλου στην εκπαίδευση και την έρευνα στην Ελλάδα»

Πετρινώτη, Ξανθή, Πάντειο Πανεπιστήμιο

«Η έρευνα για το φύλο στα οικονομικά της εργασίας: Ένας πρώτος απολογισμός για την Ελλάδα»

Λαδά, Αναστασία, Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης

«Φύλο και χώρος: Αρχικές προσεγγίσεις και νέα ερωτήματα ή μεταξύ ορατών και αοράτων»

Ιγγλέση, Χρύση, Πανεπιστήμιο Αθηνών

«Ψυχολογία και φύλο: Η παρουσίαση μιας απουσίας»

Καμπριάνη, Ειρήνη, Κέντρο Θεραπείας Εξαρτημένων Ατόμων

«Φύλο και υγεία: Πολιτισμική δόμηση και ερμηνευτική των φάσεων της αναπαραγωγικής ζωής των γυναικών»

Κραβαρίτου, Παναγιώτα, Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης

«Η προβληματική του φύλου στην ελληνική νομική επιστήμη»

Μακρή-Τσιλιπάκου, Μαριάνθη, Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης

«Η 'γυναικεία' γλώσσα και η γλώσσα των γυναικών»

Παντελίδου-Μαλούτα, Μάρω, Πανεπιστήμιο Αθηνών

«Η ανισότητα των φύλων ως πρόβλημα πολιτικής: Άρρητες παραδοχές της σύγχρονης Πολιτικής Ανάλυσης»

Ακαδημαϊκό έτος 2004-2005

«Ανθρωπολογία & Ψυχανάλυση»

Ελένη Τζαβάρα (ψυχολόγος-ψυχαναλύτρια)

«Lévi-Strauss και Lacan: Γονιμότητα και όρια της συνάντησης Ανθρωπολογίας και Ψυχανάλυσης στη γαλλική σκηνή»

Θανάσης Τζαβάρας (ψυχίατρος- ψυχαναλυτής, Πανεπιστήμιο Αθηνών)

«Ο ψυχαναλυτής ως κοινωνικός ανθρωπολόγος»

Ελένη Παπαγαρουφάλη (κοινωνική ανθρωπολόγος, Πάντειο Πανεπιστήμιο)

«Η εμπειρία των 'αδελφοποιήσεων δόμων/κοινοτήτων' στην Ελλάδα ως 'συμπτωματική' αυτογνωσία μέσα από τον 'Άλλον'»

Κώστας Γιαννακόπουλος (κοινωνικός ανθρωπολόγος, Πανεπιστήμιο Αιγαίου)

« "Υποψιασμένα κορμιά": ερωτική επικοινωνία, επιτόπια έρευνα και ανδρικές εννοιολογήσεις του ασυνείδητου»

Δήμητρα Μαδιανού (κοινωνική ανθρωπολόγος, Πάντειο Πανεπιστήμιο)

«Ανθρωπολογία, ψυχανάλυση και η συγκρότηση του υποκειμένου»

Αθηνά Αθανασίου (κοινωνική ανθρωπολόγος, Πάντειο Πανεπιστήμιο)

«Αναζητώντας τη 'σημειωτική χώρα': Υποκείμενο και ετερότητα στην ανάγνωση του έργου της Mary Douglas από την Julia Kristeva»

Πάνος Παπαθεοδώρου (Δρ. πολιτικής ψυχολογίας-ψυχαναλυτής, Πανεπιστήμιο Αιγαίου)

«Υποκείμενο και σύγχρονες αντιλήψεις για την υποκειμενικότητα. Ψυχαναλυτικές και ανθρωπολογικές προσεγγίσεις της έννοιας της διακινδύνευσης».

Ακαδημαϊκό έτος 2005-2006

Φύλο, Χρήμα και Ανταλλαγή

Μουτάφη Βασιλική, Πανεπιστήμιο Αιγαίου

Έμφυλες σχέσεις και οικονομικές πρακτικές στην ελληνική εθνογραφία

Βλαχούτσικου Χριστίνα, Διεθνές Κέντρο Ελληνικών και Μεσογειακών Σπουδών

Το σπίτι τόπος γυναικείας αυτονόμησης σε ένα προάστιο της Αθήνας:
«Καινούριο κρασί σε παλιά βαρέλια».

Δασκαλάκη Ήβη, Goldsmith's College, University of London

«Νοικοκυριό», έμφυλες ταυτότητες και διαφορετικότητα: Η περίπτωση των Ελλήνων τσιγγάνων ενός καταυλισμού στην Αθήνα.

Παπαταξιάρχης Ευθύμιος, Πανεπιστήμιο Αιγαίου

Το «νοικοκυριό», ναι, σε εισαγωγικά: Για το φύλο, τη συγγένεια και τις πολιτισμικές διαστάσεις της οικονομικής συμπεριφοράς.

Ροζάκου Κατερίνα, Πανεπιστήμιο Αιγαίου

«Αμφίδρομη αγκαλιά αγάπης»: Φύλο, συναίσθημα και αμοιβαιότητα στο πλαίσιο της εθελοντικής εργασίας.

Νάζου Δέσποινα, Πανεπιστήμιο Αιγαίου

«Φιλόξενες» επιχειρηματίες και «φιλοξενούμενοι» πελάτες στον τουρισμό: Η οικιακότητα ως διαπολιτισμική ανταλλαγή.

Μπακαλάκη Αλεξάνδρα, Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης

Για τι πράγμα μιλάμε όταν (δεν) μιλάμε για το χρήμα;

Ιωαννίδου Νατάσα, Πανεπιστήμιο Αιγαίου

Οι σημασίες του χρήματος και της εργασίας για άνδρες που ζουν σε συνθήκες κοινωνικής υπαγωγής: Ένα εθνογραφικό παράδειγμα.

Τοπάλη Πηνελόπη, Πανεπιστήμιο Αιγαίου

Από την «ανάγκη» των εργοδοτριών στην «φροντίδα» των οικιακών βοηθών: Πολιτισμικές νοηματοδοτήσεις μίας εργασιακής σχέσης από Ελληνίδες και Φιλιππινέζες οικιακές βοηθούς στην Αθήνα.

Χαντζαρούλα Ποθητή, Πανεπιστήμιο Αιγαίου

Μετανάστευση, φύλο και οικιακή εργασία: Η φροντίδα ως οικονομική πρακτική.

Αθανασοπούλου Αγγελική, Πανεπιστήμιο Αιγαίου

«Τα λεφτά του Σάββα τα βάζουμε στην άκρη και περνάμε με τα δικά μου»: Εργασία, χρήμα και φύλο στο πλαίσιο της μεταναστευτικής εμπειρίας.

Παπαγεωργίου Βασιλική, Πανεπιστήμιο Αιγαίου

Η οικιακή οικονομία μιας ομάδας μεταναστών από την Αλβανία. Καταναλωτικές πρακτικές και χρήσεις του χρήματος.

Στύλιου Λαμπρινή – Σιώτου Αλεξάνδρα, Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας

«Από τον σοσιαλισμό στην ελεύθερη οικονομία»: Χρήμα, κατανάλωση και έμφυλες σχέσεις.

Bacas Jutta, Ακαδημία Αθηνών (Κέντρο Ερεύνης της Ελληνικής Κοινωνίας)

Η Σαμίρα και το χρήμα. Στρατηγικές οικονομικής επιβίωσης μιας μη μόνιμης μετανάστριας στην Αθήνα.

Πεγκλίδου Αθηνά, Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας

«Το φάρμακο και το φαρμάκι», όταν οι γυναίκες καταναλώνουν ψυχοφάρμακα.

Placas Aimee, Rice University, U.S.A.

Διαζευγμένες γυναίκες και καταναλωτική πίστη στην Αθήνα: Μια ανθρωπολογική προσέγγιση

Handman Marie-Elisabeth, Laboratoire d'Anthropologie Sociale, Γαλλία

Το καθεστώς της σεξουαλικής εργασίας: Μια ανθρωπολογική απόπειρα σύγκρισης Γαλλίας και Ελλάδας.

Αμπατζή Λιόπη, Πανεπιστήμιο Αιγαίου

Καταναλωτικές διαστάσεις της ερωτικής επικοινωνίας. Η περίπτωση των μπαρ με κονσομασιόν.

Κανάκης Κώστας, Πανεπιστήμιο Αιγαίου

Αποκωδικοποιώντας τη γλώσσα της μαρκέτας: Ομοσεξουαλικότητα και εμπορεύσιμη αρσενικότητα.

Καντσά Βενετία, Πανεπιστήμιο Αιγαίου

Αναθεωρήσεις: Όταν το φύλο μπολιάστηκε με τη σεξουαλικότητα.

Ακαδημαϊκό έτος 2006-2007

Αμφισβητούμενοι χώροι στην πόλη: Χωρικές προσεγγίσεις του Πολιτισμού

Ελεάνα Γιαλούρη, Πάντειο Πανεπιστήμιο

Μνημείο και μνημειακότητα: προβληματισμοί και προτάσεις

Γιάννης Γιαννιτσιώτης, Πανεπιστήμιο Αιγαίου

Ο Άρης Βελουχιώτης επιστρέφει στη Λαμία: Διαμάχες γύρω από την ίδρυση ενός μνημονικού τόπου.

Πάνος Πανόπουλος, Πανεπιστήμιο Αιγαίου

Διασχίζοντας την πόλη: Ηχητικές ανανοηματοδοτήσεις του χώρου, του χρόνου και των αισθήσεων στο σύγχρονο αστικό πλαίσιο.

Παυσανίας Καραθανάσης, Πάντειο Πανεπιστήμιο

Οι τοίχοι της πόλης ως αμφισβητούμενοι χώροι: αισθητική και χώρος στο ιστορικό κέντρο της Αθήνας.

Λεωνίδα Οικονόμου, Πάντειο Πανεπιστήμιο

Ένα θεωρητικό και μεθοδολογικό πλαίσιο για την εθνογραφική/ιστοριογραφική μελέτη των μοντέρνων πολεοδομικών διαδικασιών

Σταύρος Σταυρίδης, Εθνικό Μετσόβιο Πολυτεχνείο

Οι ενδιάμεσοι χώροι ως αμφισβητούμενοι χώροι (Σημειώσεις για την κατοίκηση του πεζοδρομίου).

Βενετία Καντσά, Πανεπιστήμιο Αιγαίου

Περπατώντας αγκαλιασμένες στους δρόμους της Αθήνας: Ομόφυλες σεξουαλικότητες σε αστικά περιβάλλοντα.

Δημήτρης Παρσάνογλου και Ηλέκτρα Πετράκου, Πανεπιστήμιο Αιγαίου

Νέοι μεταναστευτικής προέλευσης και χώροι:: χωρικός αποκλεισμός και μορφές αντίστασης

Κώστας Γιαννακόπουλος, Πανεπιστήμιο Αιγαίου

Τα παιδιά του κέντρου. Διαφορά και χώρος σε μια γειτονιά της Αθήνας.

Ακαδημαϊκό Έτος 2007-08

Γλώσσα και Σεξουαλικότητα (μέσα και) πέρα από το φύλο».

David Valentine, University of Minnesota

Sexuality without a name: Mapping unnameable desire into studies of language and sexuality

Argiris Archakis, University of Patras & Sofia Lambropoulou, Lancaster University

'I couldn't break up with her cos she was wearing the mini skirt': The construction of heterosexual identities in Greek youth talk

Alexandra Polyzou, Lancaster University

Sexualities, desire and 'lifestyle': Masculinity constructs in three Greek men's lifestyle magazines

Λιόπη Αμπατζή, Πανεπιστήμιο Αθηνών

Η γλώσσα της ετεροφυλόφιλης επιθυμίας στην κονσομασιόν

Πάνος Πανόπουλος, Πανεπιστήμιο Αιγαίου

Το φύλο της φωνής: Ανθρωπολογικές και μουσικολογικές αναγνώσεις

Heiko Motschenbacher, University of Frankfurt am Main

The Linguistic staging of Euro-sexualities in the Eurovision song contest

Konstantia Kosetzi, Lancaster University

Contradictory construals of female (hetero)sexualities in the Greek TV series

Σχεδόν Ποτέ ('Almost never') and in their recontextualisations by viewers

Κώστας Κανάκης, Πανεπιστήμιο Αιγαίου

Εκφράζοντας ανδρικές ομοερωτικές επιθυμίες και υποκειμενικότητες στο διαδίκτυο

Περισσότερες πληροφορίες καθώς και τα ηλεκτρονικά πρακτικά των συνεδρίων *Το φύλο, τόπος συνάντησης των επιστημών: Ένας πρώτος ελληνικός απολογισμός, Φύλο, Χρήμα και Ανταλλαγή* και *Γλώσσα και Σεξουαλικότητα (μέσα και) πέρα από το φύλο* μπορείτε να βρείτε στην ιστοσελίδα του ΠΜΣ www.aegean.gr/gender-postgraduate/drastiriotites

3. ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΕΣ ΜΕΛΕΤΕΣ

Για την κάλυψη των διδακτικών του αναγκών το ΠΜΣ «Γυναίκες και Φύλα: Ανθρωπολογικές και Ιστορικές Προσεγγίσεις» έχει συνεργαστεί με συναδέλφους του οικείου αλλά και άλλων Τμημάτων για την εκπόνηση βιβλιογραφικών επισκοπήσεων και ερευνητικών μελετών που καλύπτουν τα θέματα που πραγματεύεται. Οι μελέτες που έχουν εκπονηθεί είναι οι παρακάτω:

- Ράνια Αστρινάκη (Πάντειο Πανεπιστήμιο), «Γυναίκες και φύλα: Ανθρωπολογικές προσεγγίσεις»
- Ποθητή Χαντζαρούλα (Πανεπιστήμιο Αιγαίου), «Ιστοριογραφικές προσεγγίσεις του φύλου»
- Δέσποινα Νάζου (Πανεπιστήμιο Αιγαίου), «Γυναίκες και εργασία στην Ελλάδα: Παρουσίαση και σχολιασμός της βιβλιογραφίας με έμφαση στις κοινωνικές επιστήμες»
- Αθηνά Αθανασίου (Πάντειο Πανεπιστήμιο), «Η μελέτη του φύλου ως αναλυτικού εργαλείου στο χώρο της υγείας»

- Δήμητρα Σαμίου (Πανεπιστήμιο Αθηνών), «Φύλο και πολιτική (τέλη 18^{ου}- αρχές 21^{ου} αι.)
- Εύη Κλαδούχου (Πανεπιστήμιο Αθηνών), «Εκπαίδευση και φύλο στην Ελλάδα: Σχολιασμένη καταγραφή της βιβλιογραφίας»

Περισσότερες πληροφορίες μπορείτε να βρείτε στην ιστοσελίδα του ΠΜΣ www.aegean.gr/gender-postgraduate/meletes